

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet

Miljöministeriets ansvarsrapport 2022

Miljöministeriets publikationer 2023:29

Miljöministeriets ansvarsrapport 2022

Miljöministeriet Helsingfors 2023

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Miljöministeriet

This publication is copyrighted. You may download, display and print it for Your own personal use. Commercial use is prohibited.

ISBN pdf: 978-952-361-573-1

ISSN pdf: 2490-1024

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2023

Miljöministeriets ansvarsrapport 2022

Miljöministeriets publikationer 2023:29		Tema	Ministeriet
Utgivare	Miljöministeriet		
Utarbetad av	Miljöministeriet		
Språk	svenska	Sidantal	53

Referat

I miljöministeriets ansvarsrapport granskas ansvarsfullheten och hållbarheten i ministeriets verksamhet 2022. Vid utarbetandet av rapporten har man följt Statskontorets gemensamma anvisningar om att ansvarsrapporten ska beskriva handavtrycket och fotavtrycket av ministeriets verksamhet med avseende på målen i Agenda 2030 för hållbar utveckling.

Vid granskningen av miljöministeriets handavtryck har man använt sig av de sex mål i Agenda 2030 som med hänsyn till ministeriets verksamhet är viktigast. Målen hänför sig till den byggda miljön (mål 11), hållbar konsumtion och produktion (mål 12), klimatet (mål 13) och miljön (mål 6, 14 och 15). Under de här sex rubrikerna har man samlat en del av de åtgärder som miljöministeriet har vidtagit för att främja målen 2022.

I rapporten specificeras dessutom miljöministeriets ekologiska, sociala och ekonomiska fotavtryck. Den ekologiska delen handlar om ministeriets klimatavtryck, den sociala om personalen och den ekonomiska om tjänsteresor.

Nyckelord miljöministeriet, ansvar, Agenda 2030, rapporter

ISBN PDF 978-952-361-573-1 **ISSN PDF** 2490-1024

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-573-1>

Ympäristöministeriön vastuullisuusraportti 2022

Ympäristöministeriön julkaisuja 2023:29		Teema	Ministeriö
Julkaisija	Ympäristöministeriö		
Yhteisötekijä	Ympäristöministeriö		
Kieli	ruotsi	Sivumäärä	53

Tiivistelmä

Ympäristöministeriön vastuullisuusraportissa tarkastellaan ministeriön toiminnan vastuullisuutta ja kestävyyttä vuonna 2022. Vastuullisuusraportin laadinnassa on noudatettu Valtiokonttorin yhteistä ohjeistusta, jonka mukaan ministeriön toiminnan vastuullisuutta kuvataan kädenjäljellä ja jalanjäljellä kestävä kehityksen Agenda2030-tavoitteita hyödyntäen.

Ympäristöministeriön kädenjäljen tarkastelussa on hyödynnetty kuutta – ministeriön toiminnan kannalta merkittävintä – kestävä kehityksen Agenda2030-tavoitetta. Tavoitteet liittyvät rakennettuun ympäristöön (tavoite 11), kestävään kulutukseen ja tuotantoon (tavoite 12), ilmastoon (tavoite 13) ja ympäristöön (tavoitteet 6, 14 ja 15). Näiden kuuden otsikon alle on kerätty osa niistä toimista, joilla ympäristöministeriö on edistänyt tavoitteiden toteutumista vuonna 2022.

Lisäksi raportissa eritellään ympäristöministeriön ekologista, sosiaalista ja taloudellista jalanjälkeä. Ekologisen jalanjäljen osio keskittyy ministeriön hiilijalanjälkeen, sosiaalisen jalanjäljen osio henkilöstöön ja taloudellisen jalanjäljen osio virkamatkustamiseen.

Asiasanat ympäristöministeriö, vastuullisuus, Agenda 2030, raportit

ISBN PDF 978-952-361-573-1 **ISSN PDF** 2490-1024

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-573-1>

Sustainability Report of the Ministry of the Environment 2022

Publications of the Ministry of the Environment 2023:29	Subject	Ministry
Publisher	Ministry of the Environment	
Group author	Ministry of the Environment	
Language	Pages	53

Abstract

The Sustainability Report of the Ministry of the Environment is concerned with the responsibility and sustainability of the Ministry's activities in 2022. The process to prepare the Sustainability Report followed the common guidelines of the State Treasury. According to these, the sustainability of the ministries' activities is analysed through the positive 'handprint' and the footprint, and in a way that is based on the Agenda 2030 Sustainable Development Goals.

For exploring the handprint of the Ministry of the Environment, six Sustainable Development Goals that are particularly relevant for the Ministry's activities were used. These concern the built environment (SDG 11), sustainable consumption and production (SDG 12), climate (SDG 13) and the environment (SDGs 6, 14 and 15). Some of the actions by which the Ministry of the Environment has promoted the achievement of the goals during 2022 have been summed up under these six headings.

Besides this, the report analyses the ecological, social and economic footprint of the Ministry of the Environment. With respect to the ecological footprint the focus is on the Ministry's carbon footprint, the social footprint on the staff, and the economic footprint on official travel.

Keywords Ministry of the Environment, sustainability, Agenda 2030, reports

---

ISBN PDF 978-952-361-573-1

ISSN PDF 2490-1024

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-573-1>

Innehåll

Kanslichefens förord	7
1 Inledning	9
1.1 Organisationens beskrivning, bransch och uppgifter	9
1.2 Förvaltning och ledning av ansvar	10
1.2.1 Ledning av ansvar i miljöministeriets organisation	10
1.2.2 Ledning av ansvar i miljöförvaltningen	12
1.3 Ansvarsmål och -rapportering	12
2 Verksamhetens handavtryck	14
2.1 Mål 11: Hållbara städer och samhällen	15
2.1.1 Utveckling av bostadsområden och boende som är tillgängligt för alla.....	16
2.1.2 Främjande av hållbar områdesanvändning och stadsutvecklingen	18
2.1.3 Främjande av hållbart byggande i utvecklingsländer.....	20
2.2 Mål 12: Hållbar konsumtion och produktion.....	20
2.2.1 Minskning av matsvinnet	21
2.2.2 Främjande av den cirkuläreconomiska omvälvningen	22
2.3 Mål 13: Bekämpa klimatförändringarna.....	24
2.3.1 Nationellt klimatarbete	25
2.3.2 EU och internationella klimatförhandlingar.....	28
2.4 Målen 6 och 14: Rent vatten och sanitet för alla samt hav och marina resurser	30
2.4.1 Att minska och förebygga utsläpp av näringsämnen och förorening av hav	31
2.4.2 Restaurering och skydd av vattendrag	34
2.4.3 Skydd av den marina undervattensnaturen	35
2.4.4 Regionalt och internationellt samarbete	36
2.5 Mål 15: Ekosystem och biologisk mångfald.....	37
2.5.1 Att stoppa förlusten av biologisk mångfald före 2030	37
2.5.2 Naturskydd och förbättring av tillståndet	38
2.5.3 Rättvis och jämlik delning av fördelar från genetiska resurser	41
3 Verksamhetens fotavtryck	42
3.1 Ekologiskt fotavtryck.....	42
3.2 Socialt fotavtryck	44
3.3 Ekonomiskt fotavtryck.....	45
4 Status för implementeringen av hållbar utveckling och fortsatta steg	47
5 Hur rapporten utarbetats	49
Källor	50

KANSLICHEFENS FÖRORD

Miljöministeriet främjar hållbar utveckling i frågor som gäller miljö, klimat, natur och den byggda miljön. Denna rapport beskriver ansvaret i vår verksamhet och de steg som vi tagit under 2022 för att uppnå målen för hållbar utveckling.

Året har skuggats av Rysslands olagliga anfallskrig som orsakat mycket mänskligt lidande och omfattande miljöförstörelse i Ukraina. Anfallskrigets effekter har varit synliga överallt i Europa bland annat i form av en energikris. Energin krisen har understrukit hur viktig den Europeiska unionens gröna omställning är: Finland bör frigöra sig från fossilt bränsle och sträva efter självförsörjning på energi. Vi gav tillfälligt företräde i tillståndsbehandlingen 2023–2026 till investeringsprogram som är viktiga för den gröna omställningen. Miljöministeriet har deltagit aktivt i stärkandet av ministeriernas gemensamma beredskap på beredskapschefs- och andra forum samt via gemensamma beredskapsövningar.

Rysslands anfallskrig påverkade också miljöministeriets internationella samarbete. År 2022 avbröts samarbetet med Ryssland bland annat på Östersjön, i det arktiska området och i Barentsregionen. Den snabba klimatförändringen, den allt snabbare förlusten av biologisk mångfald och det ökande trycket på markanvändning förutsätter att det regionala miljö-samarbetet fortsätter på ett effektivt och effektivt sätt även utan Ryssland.

Finland har beslutat att uppnå klimatneutralitet senast 2035, och målet har också antecknats i den reformerade klimatlagen. I 2022 års klimatårsberättelse konstateras det att Finlands kolsänkor har minskat avsevärt. Klimatneutralitetsmålet stöder på både utsläppsminskningar och kolsänkor, så raska åtgärder krävs för att stärka sänkorna.

I slutet av förra året godkände riksdagen naturvårdslagen med vilken man strävar efter att trygga bevarandet av den biologiska mångfalden. Med tanke på naturskyddet var naturmötet COP15 som ordnades i december i Montreal ett av årets mest betydande evenemang. På mötet godkändes nya mål gällande biologisk mångfald med hjälp av vilka man hejdar förlusten av biologisk mångfald senast 2030 och strävar mot naturpositivitet.

Uppföljningen av hållbar utveckling främjades på kommunnivå med indikatorarbetet i programmet för hållbara städer som koordinerades av miljöministeriet. För att lösa det globala problemet med plastförorening inledde Förenta nationernas medlemsländer

förhandlingar om ett internationellt plastavtal vars utarbetande Finland och de övriga nordiska länderna har främjat aktivt. Dessa är endast några lyft från de åtgärder med vilka vi strävade efter att främja den hållbara utvecklingen år 2022.

Klimat- och naturkriser måste tyglas med gemensam politik – Förenta nationernas generalförsamling har proklamerat att rätten till en ren, hälsosam och hållbar miljö är en mänsklig rättighet¹. Miljöministeriets roll är att leda den gröna omställningen så att de ekologiska, ekonomiska och sociala effekterna beaktas på ett övergripande sätt. Endast på så sätt kan vi sätta kursen på en ekologiskt hållbar ekonomi och tillväxt som inte grundar sig på fossila bränslen och överkonsumtion av naturresurser.

Vi önskar alla givande lässtunder!

Maj 2023

Juhani Damski

---

1 A/RES/76/300

1 Inledning

1.1 Organisationens beskrivning, bransch och uppgifter

Miljöministeriet ansvarar i Finland för frågor som gäller miljö, klimat, natur och den byggda miljön. Ministeriet bereder sådana ärenden för behandling i regeringen och riksdagen som är förknippade med bland annat naturvård, skydd av vattendrag, hållbar konsumtion av naturresurser, cirkulär ekonomi, samhällen, den byggda miljön, boende och klimat. Utöver lagberedning inbegriper ministeriets uppgifter styrning av det egna förvaltningsområdet och internationellt samarbete. Miljöministeriet koordinerar Finlands deltagande i förhandlingar och processer som gäller ovannämnda teman och som förs inom Europeiska unionen (EU) och på en internationell nivå.

År 2022 var miljö- och klimatministern chefen för miljöministeriet, och kanslichefen agerade som högsta tjänsteperson. Arbetet inom miljöministeriet utfördes år 2022 på tre avdelningar och inom två resultatområden. Naturmiljöavdelningen, avdelningen för den byggda miljön och miljöskyddsavdelningen ansvarade för beredningen av sina egna teman. Resultatområdet för kommunikation och resultatområdet för styrning och internationella ärenden ansvarade för ministeriets kommunikation, administrativa ärenden och internationella samarbete tillsammans med avdelningarna. Under 2022 bereddes en omorganisation som trädde i kraft i början av 2023. Den nya organisationen har fyra avdelningar och ett resultatområde: naturmiljöavdelningen, avdelningen för den byggda miljön, klimat- och miljöskyddsavdelningen, avdelningen för koncernstyrning och internationella ärenden och resultatområdet för kommunikation.

Frågor som gäller miljö, klimat, natur och den byggda miljön är omfattande helheter som påverkar flera områden i samhället. På grund av detta samarbetar miljöministeriet aktivt med andra ministerier och aktörer. Samarbete görs särskilt med miljöministeriets underordnade administration för att främja såväl ministeriets samhälleliga mål som regeringsprogrammets mål. Aktörerna inom miljöministeriets förvaltningsområde utgörs av Finlands miljöcentral (SYKE), Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet (ARA), Närings-, trafik- och miljöcentralerna (NTM), Regionförvaltningsverken (RFV), Forststyrelsens Naturtjänster och kommunerna. Dessutom ägarstyr ministeriet A-Kruunu Oy.

Miljöministeriet ansvarar för lagstiftningen och dess beredning inom sitt eget förvaltningsområde. Till exempel i klimat- och naturfrågor samarbetar miljöministeriet dock intensivt med arbets- och näringsministeriet och jord- och skogsbruksministeriet. Arbeta

för miljön, klimatet, naturen och den byggda miljön utförs i stor utsträckning med hela samhället. Utöver statsförvaltningen samarbetar miljöministeriet med kommuner, städer, den privata sektorn, forskningsinstitut, universitet och civilsamhället.

1.2 Förvaltning och ledning av ansvar

VAD ÄR ANSVAR?

Ansvar är en viktig del av miljöministeriets värdegrund. Det styr ministeriets verksamhet så att ministeriet i stället för snabbvinster strävar efter genuin hållbarhet i samhället som uppnås på längre sikt. I ministeriet grundar sig ansvar på beredning och beslutsfattande som baserar sig på kunskap och vetenskap samt på öppen och engagerande diskussion.

1.2.1 Ledning av ansvar i miljöministeriets organisation

Ansvar och hållbar utveckling har beröringspunkter med miljöministeriets hela verksamhet. Ministeriets arbete har som mål att bygga en bättre livsmiljö för kommande generationer och säkerställa att beslutsfattandet utöver sociala och ekonomiska synvinklar även beaktar de specialvillkor som miljön fastställer. I framtiden möjliggörs en hållbar livsmiljö av en ren, hälsosam och hållbar miljö, mångsidig natur, ett klimatneutralt samhälle med cirkulär ekonomi och hållbar stadsutveckling. Miljöministeriets och dess förvaltningsområdes verksamhet främjar uppnåendet av dessa mål. Samtidigt som miljöministeriet genomför både mål som det fått i regeringsprogrammet och sin egen strategi, ser det också till att dess eget ansvar och ansvaret inom dess bransch realiserar.

Hösten 2022 publicerade miljöministeriet en ny [strategi](#)² som genomförs fram till 2035. Strategin grundar sig på värdena som styr miljöministeriets verksamhet: tillförsikt, sakkunnighet och ansvarsfullhet. I den nya strategin betonas övergripande lösningar på den ekologiska hållbarhetskrisen, ledning av den gröna omställningen och välfärdsfrämjande livsmiljöer. Utifrån temana har man dragit upp riktlinjer för fem effektmål i strategin:

2 ym.fi/sv/strategi-och-malsattningar

1. Finland är klimatneutralt och har hejdat förlusten av biologisk mångfald och nedsmutsningen
2. Den gröna omställningen utgör grunden för tillväxt
3. Livsmiljöerna och nya lösningar bidrar till en smidig vardag i alla livssituationer
4. Det samhälleliga beslutsfattandet styr oss mot en grön omställning
5. Vi är en ansvarstagande och uppskattad arbetsplats

I verksamheten styrs ansvaret av öppenhet, sakkunnighet och granskning av besluten på lång sikt. För framgång är det viktigt med öppet samarbete, öppen motivering av svåra lösningar, en grund i vetenskap och långsiktigt arbete för att bygga en hållbar framtid. En motiverad och sakkunnig personal spelar en nyckelroll i att uppnå målen i strategin.

I strategin betonas den gröna omställningen, dvs. förändringen till en ekologiskt hållbar ekonomi som i stället för överkonsumtionen av naturresurser grundar sig på koldioxidsnåla lösningar som främjar cirkulär ekonomi och den biologiska mångfalden. För sin del strävar miljöministeriet efter att leda den gröna omställningen och säkerställa att det samhälleliga beslutsfattandet styr den gröna omställningen. Som tvärgående tema främjar den gröna omställningen genomförandet av hållbar utveckling med tanke på såväl ekologisk, social, ekonomisk som kulturell hållbarhet. I den gröna omställningen främjas demokratisk hållbarhet med principen om rättvisa som garanterar att ingen lämnas efter och att hela samhället engageras i genomförandet av omställningen. Det olagliga anfallskrig som Ryssland inledde i Ukraina år 2022 betonade behovet av den gröna omställningen inom energiproduktionen. Utöver en miljöfråga blev det också en fråga om säkerhet och självförsörjning. Vad gäller klimatneutrala lösningar inom cirkulär ekonomi kan den gröna omställningen också vara en betydande internationell konkurrensfördel för Finland.

Utöver strategin styrs miljöministeriets verksamhet av ett resultatavtal och resultatmål som båda beaktar ansvar och hållbar utveckling. Avdelningen för koncernstyrning och internationella ärenden ansvarar för beredningen av resultatmål, men arbetet styrs av en tjänstemannaledningsgrupp som består av ministeriets högsta tjänstepersoner och som godkänner de årliga resultatmålen. Tjänstemannaledningsgruppen följer uppnåendet av målen halvårsvis med hjälp av indikatorer. Dessutom granskas resultaten av miljöministeriets verksamhet och genomförandet av hållbar utveckling årligen i ministeriets bokslut och regeringens årsredovisning. Effekterna av ministeriets åtgärder på miljöns status, klimatförändringen, byggandet, boendet och markanvändningen blir dock ofta synliga med fördröjning. Verksamhetens effekter granskas med hjälp av olika slags uppföljningar, utvärderingar och undersökningsprojekt. För att de ställda målen ska uppnås och verksamhetens kontinuitet garanteras är det viktigt att utföra riskhantering, dvs. identifiera, analysera, följa och kommunicera om risker förknippade med verksamheten.

1.2.2 Ledning av ansvar i miljöförvaltningen

År 2022 publicerades miljöförvaltningens första gemensamma [koncernstrategi](#)³. Med miljöförvaltningens koncernstrategi harmoniseras tillvägagångssättet för verksamhetsmiljöns strategiska mål, utvecklingspunkter och lagstiftningsmässiga uppgifter. Med koncernstrategin siktar man särskilt på att främja den gröna omställningen och hållbarhetsomvårdningen i miljöförvaltningens verksamhetsmiljö. Tills vidare genomförs den gällande strategin tillsammans med aktörer inom miljöministeriets underordnade administration. Koncernstrategins förändringsmål siktar på samma samhällsliga effekter som miljöministeriets tidigare presenterade strategi. Utöver definiering av tyngdpunkter stärker koncernstrategin miljöförvaltningens gemensamma värdegrund som bygger på principer om ansvar, öppenhet, sakkunnighet och samarbete. I miljöförvaltningen innebär ansvar främjande av effektiva och hållbara miljölösningar både nationellt och globalt med tanke på såväl nuläget som framtiden.

Utöver miljöförvaltningens gemensamma koncernstrategi stöder miljöministeriet den underordnade administrationens ansvar via resultatbaserad styrning och resultatmål. Ministeriet styr SYKEs, ARAs, NTM-centralernas och regionförvaltningsverkens miljö- och naturresursansvarsområden, Forststyrelsens Naturtjänster och vissa av Säkerhets- och kemikalieverket Tukes uppgifter. Resultatmålen ställs i samspel med de styrda parterna. Då resultatmålen ställs beaktar man både ansvar och hållbar utveckling.

1.3 Ansvarsmål och -rapportering

Miljöministeriets uppdaterade strategi ställer upp nya ansvarsmål och betonar ansvarets betydelse i miljöministeriets och hela dess förvaltningsområdes verksamhet. Strategins effektmål styr genomförandet av den hållbara utvecklingens mål. Utöver hållbarhetsmål förknippade med klimat, miljö, konsumtion och den byggda miljön är strategin starkt sammankopplad med ansvarsfulla arbetssätt: lagstiftningen och förvaltningsstrukturerna stöder hållbar förändring, beslutsfattande och beredning är kunskapsbaserade och en rättvis omställning bereds i öppen interaktion med civilsamhället och intressentgrupper. Av strategins effektmål betonas sammankopplingarna mellan ansvar och målen relaterade till hållbar utveckling samt behovet att granska ansvaret och hållbarhetsomvårdningen som en helhet.

---

3 ym.fi/ymparistoministerion-hallinnonalan-koncernistrategia

Ansvar i miljöministeriets verksamhet och verksamhetens effekter på den hållbara utvecklingen granskas i den årliga ansvarsrapporten som utarbetas enligt [Statskontorets anvisningar](#)⁴. Med rapporten stöder man integreringen av ansvar i ministeriets verksamhet och dess planering. Eftersom ministeriets nya strategi inte publicerades förrän hösten 2022 är det effektmålen i ministeriets föregående strategi som utgör utgångspunkten för 2022 års rapport. Tyngdpunkterna i föregående strategi var en bra miljö och mångsidig natur, ett klimatneutralt samhälle med cirkulär ekonomi och hållbar stadsutveckling. I denna ansvarsrapport granskas den nya strategins utgångspunkter med tanke på hållbarhetsmålen.

I denna rapport presenteras först den hållbara utvecklingens referensram för handavtrycksgranskningen och miljöministeriets handavtryck, dvs. verksamhetens positiva effekter på verksamhetsmiljön. Sedan följer ministeriets fotavtryck, dvs. verksamhetens negativa effekter på verksamhetsmiljön. Rapporten försöker inte täcka miljöministeriets samtliga verksamhet under 2022, utan den behandlar vissa åtgärder förknippade med hållbar utveckling och ansvar. Avslutningsvis följer några rekommendationer för vidare arbete och en beskrivning av hur rapporten utarbetades.

---

4 www.valtiokonttori.fi/sv/foreskrifter-och-instruktioner/ansvarsrapportering-i-statsforvaltningen

2 Verksamhetens handavtryck

I granskningen av miljöministeriets handavtryck används Förenta nationernas (FN) Agenda2030-mål för hållbar utveckling som referensram⁵. År 2015 godkände FN:s medlemsländer 17 mål för hållbar utveckling och det globala [Agenda2030-handlingsprogrammet](#)⁶ som alla siktar på att hållbar utveckling genomförs senast 2030. Trots att Agenda2030 delar den hållbara utvecklingen in i 17 separata mål är indelningen delvis artificiell eftersom målen är beroende av varandra. Hållbar utveckling uppnås inte genom enskilda mål, utan alla mål ska främjas samtidigt.

I ansvarsrapporten granskas sex mål för hållbar utveckling som är betydande med tanke på miljöministeriets verksamhet: 11. Hållbara städer och samhällen, 12. Hållbar konsumtion och produktion, 13. Bekämpa klimatförändringarna, 6. Rent vatten och sanitet för alla, 14. Hav och marina resurser och 15. Ekosystem och biologisk mångfald. Målen 6 och 14 som gäller vattnens hållbarhet behandlas i samma kapitel eftersom ministeriets åtgärder ofta främjar båda målen samtidigt. Miljöministeriet spelar en central roll i främjandet av dessa sex mål både nationellt och internationellt. Ministeriet arbetar dock inte ensamt, utan samarbetar intensivt med andra ministerier, ämbetsverk, aktörer och civilsamhället. I samband med varje mål som listas ovan granskas också hur mål 16. Fred, rättvisa och god förvaltning realiserar i miljöministeriets verksamhet.

Som anges ovan råder det ett beroendeförhållande mellan målen för hållbar utveckling. På grund av detta främjar miljöministeriets åtgärder ofta fler än ett mål för hållbar utveckling. Det är viktigt att kunna identifiera de fall där beroendeförhållandet är motsatt, dvs. främjandet av ett mål har en negativ inverkan på ett annat mål. I valet och granskningen av åtgärder ska principen "do no significant harm" alltid följas. Enligt denna princip ska åtgärder som vidtas i dag inte orsaka oskälig olägenhet för kommande generationer eller främjandet av andra mål för hållbar utveckling.

5 I denna rapport avser mål för hållbar utveckling och Agenda2030-mål samma sak.

6 kestavakehitys.fi/sv/agenda20301

2.1 Mål 11: Hållbara städer och samhällen

NULÄGET FÖR HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN

I Finland påverkas boendet av två trender: urbanisering och befolkningens åldrande. Urbaniseringen skapar utmaningar för tillräckligheten av boende i tillväxtcentrum till skäligt pris och för ordnandet och upprätthållandet av landskapens servicenivå. Befolkningens åldrande ökar å sin del behovet av tjänster och ett tillgängligt bostadsbestånd.

Den byggda miljön och byggande är betydliga drivkrafter bakom klimatförändringen och förlusten av biologisk mångfald, och det har inte ännu varit möjligt att i tillräckligt stor omfattning ta i bruk den cirkulära ekonomins lösningar. Som en framgång kan räknas Finlands effektiva politikåtgärder med hjälp av vilka antalet bostadslösa har minskat trots att bostadslösheten inte halverades före 2023. Finland har ännu en del att göra för att uppnå samtliga delmål i mål 11.

Markanvändnings- och bygglagen har tidigare orsakat utmaningar för den byggda miljöns hållbara utveckling. Hälften av denna lag reviderades när riksdagen godkände den nya bygglagen i början av 2023. Den nya lagen träder i kraft 2025 och gör bekämpning av klimatförändringen på ett omfattande sätt en del av byggandets lagstiftning. Den del i markanvändnings- och bygglagen som gäller markanvändning ändras i början av 2025 till lagen om områdesanvändning. Lagen om områdesanvändning kräver fortfarande revidering så att den ska stödja främjandet av hållbar utveckling. Lagens reformbehov är bland annat förknippade med smidigare planläggning, bekämpning av och anpassning till klimatförändringen, den nationella säkerheten och tryggnaden av den biologiska mångfalden.

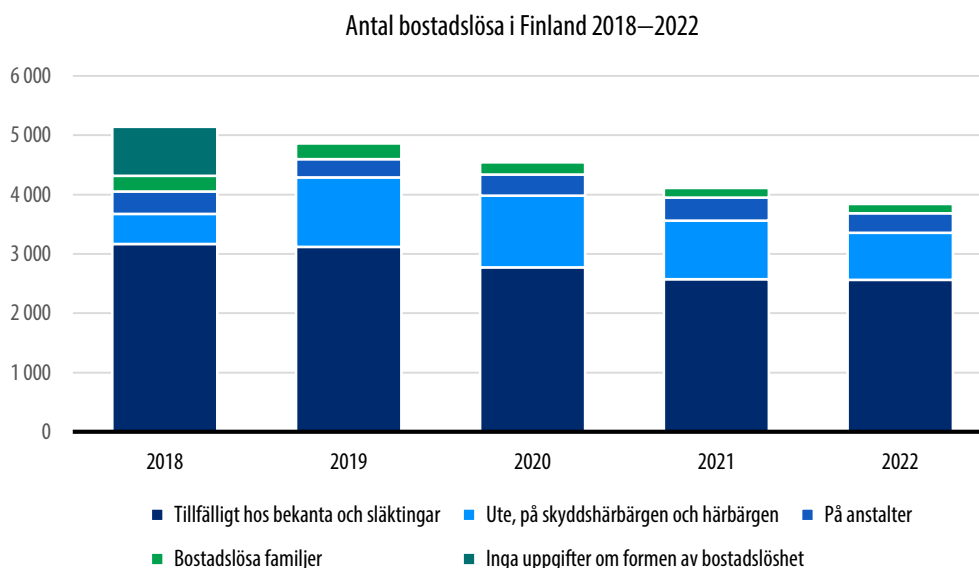
2.1.1 Utveckling av bostadsområden och boende som är tillgängligt för alla

Finland siktade på att halvera bostadslösheten före 2023 med hjälp av ett tväradministrativt [samarbetsprogram](#)⁷. Att hitta en bostad till ett skäligt pris som staten stöder räcker i sig inte för att förbättra läget för bostadslösa som behöver starkt stöd, utan boendet måste också stödjas med mobila social- och hälsovårdstjänster med låg tröskel. I frågor gällande bostadslöshet samarbetar miljöministeriet med social- och hälsovårdsministeriet. Social- och hälsovårdsministeriet fokuserade under 2020–2022 särskilt på utveckling av social- och hälsovårdstjänster som minskar bostadslösheten. Åren 2020–2022 hade projektet 9 miljoner euro till sitt förfogande, varav största delen riktades till huvudstadsregionen och andra tillväxtcentrum. Kommunerna har utarbetat planer för att halvera bostadslösheten med hjälp av vilka de genomför det nationella programmet.

Trots att 2023 års mål att halvera bostadslösheten inte uppnåddes har det totala antalet bostadslösa hållit på att sjunka redan sedan 1980-talet. Med intensivt samarbete och praktiska åtgärder är det möjligt att uppnå målet att avskaffa bostadslöshet senast 2027. Figur 1 visar utvecklingen av antalet bostadslösa i Finland åren 2018–2022. Som figuren visar har antalet bostadslösa minskat, från 2018 års något över 5 000 bostadslösa till 2022 års under 4 000 bostadslösa. Den största enskilda gruppen och över hälften av bostadslösa i statistiken bildas av personer som bor tillfälligt hos bekanta och släktingar. Den näst största gruppen är personer som bor ute, tillfälligt på skyddshärbärgen och på härbärgen. Ett litet antal bostadslösa är personer som bor på anstalter eller bostadslösa familjer.

7 ym.fi/sv/projekt?tunnus=YM001:00/2020

Figur 1. Antal bostadslösa i Finland 2018–2022. Källa: ARA 2023.

År 2022 verkställdes [Åtgärdsprogrammet för äldres boende](#)⁸ som strävar efter att främja äldres boendeförhållanden och stödja boendets framförhållning. Åren 2020–2022 beviljade miljöministeriet sammanlagt tre miljoner euro i statsunderstöd till 57 kommuner, samkommuner och välfärdsområden som genomförde projekt för utveckling av äldres boende. Med projekten reparerades bostadsbeståndet, främjades boendelösningar, utvecklades äldreanpassade bostadsområden och satsades på de äldres egen framförhållning och beredskap. Åtgärdsprogrammet genomfördes som en del av social- och hälsovårdsministeriets åldersprogram 2020–2030 som tillhandahöll hälften av åtgärdsprogrammets finansiering för kommunernas och områdenas utvecklingsprojekt. Med åtgärdsprogrammet har man utvidgat medvetenheten om och förståelsen av utmaningar och lösningar inom äldres boende, vilket är nödvändigt när befolkningen blir äldre. Både statens reparationsunderstöd som var en del av åtgärdsprogrammet och kommunernas praktiska stöd hade en konkret inverkan på de äldres boendeförhållanden. I framtiden kommer behovet av tillgängligt boende till skäligt pris öka i och med att befolkningen blir äldre. I slutet av 2022 meddelade statsrådet ett beslut enligt vilket de äldres boende förblir en del av det nationella åldersprogrammet.

8 ym.fi/sv/aldres-boende

Segregationen mellan bostadsområden påverkades under 2022 via [förortsprogrammet](#)⁹. Syftet var att minska stadssegregationen, dvs. stadens socioekonomiska segregation, och öka förorternas livskraft genom att utveckla den byggda miljön och göra den mer fungerande, trivsamt, trygg och tillgänglig. Tillsammans med undervisnings- och kulturministeriets program Utbildning för alla främjade man med förortsprogrammet närskolornas attraktionskraft och kommunernas interna och ömsesidiga samarbete förknippat med skolornas elevupptagningsområden. Dessutom ökade man med programmet barnens och ungas hobbyverksamhet och utvecklade invånarnas välbefinnande i områdena bland annat genom att förbättra och utveckla funktionen och tillgängligheten av förorternas grönområden.

Förortsprogrammets undersökningsprojekt granskade förorternas utveckling och områdenas socioekonomiska segregation på lång sikt. Enligt en undersökning som blev färdig 2022 har den socioekonomiska segregationen blivit starkare i de största städerna i synnerhet från och med slutet av 2010-talet trots att segregationen fortfarande är ganska liten om den jämförs på en internationell nivå. Programmet förväntas ha positiva effekter på segregationen och välbefinnandet i synnerhet på lång sikt. Hittills har programmet kunnat öka samarbetet mellan städernas förvaltningsområden samt diskussionen mellan aktörer och invånare. Dessutom har man med investeringar förknippade med programmet kunnat utveckla förorternas trivsamhet och funktion. Med hjälp av programfinansieringar har det varit möjligt för städerna att rikta in resurser till vissa förorter. Utöver samarbete och engagemang av olika aktörer har programmet stärkt den strategiska karaktären av förortsutvecklingen och bekämpningen av stadssegregationen samt användningen av forskning som stöd för beslutsfattande relaterat till bostadsområden.

2.1.2 Främjande av hållbar områdesanvändning och stadsutvecklingen

Miljöministeriet, Kommunförbundet och Nätverket för markanvändning, boende och trafikplanering (som är ett riksomfattande nätverk för sparring och planering av kommuner) genomförde i samarbete från mars 2022 till februari 2023 [samarbetsprojektet KAUPSU](#)¹⁰ för nya modeller inom stadsregionsplanering. Projektets mål var att utveckla planeringen av områdesanvändning i stadsregioner så att det fokuserar på städernas egna utgångspunkter och ökad interaktion mellan intressentgrupperna. I samarbetsprojektet identifierade man utvecklingsbehov inom planeringen av områdesanvändning i stadsregioner och delade bra praxis mellan stadsregioner. I arbetet deltog nio stadsregioner

9 ym.fi/lahioiden-kehittaminen

10 www.kuntaliitto.fi/yhdyskunnat-ja-ymparisto/kaupunkiseutusunnittelun-uudet-mallit-vertaistuki-ja-hyvat-kaytannot

runt om i Finland. I slutseminariet som hölls i februari 2023 publicerades den finskspråkiga handboken för stadsregionsplanering "Kaupunkiseutusunnittelun käsikirja" och rapporten "Kaupunkiseudullisen suunnittelun tilannekuva" (Lägesbilden av stadsregionsplaneringen). Syftet med handboken som innehåller rekommendationer och praktiska exempel är att stödja och inspirera planeringen i stadsregioner som befinner sig i olika skeden av planeringen.

Under 2022 inledde miljöministeriet beredningen av [utvecklingsbilden av områdesanvändningen](#)¹¹. Målet är att stödja den hållbara utvecklingen av region- och samhällsstrukturen på så sätt att planerna och besluten som påverkar utvecklingen grundar sig på information och forskning. Arbetet med utvecklingsbilden går på djupet med utvecklingsbehoven och de åtgärder som stöder den hållbara utvecklingen av region- och samhällsstrukturen. Dess syfte är att producera information om utvecklingen av Finlands region- och samhällsstruktur samt om dess nuläge och framtidsutsikter. Med region- och samhällsstruktur avses placeringen av olika funktioner, såsom boende, arbetsplatser, tjänster, fritidsfunktioner, trafik och annan infrastruktur och deras ömsesidiga relationer. Inom regionstrukturen granskas placeringen av funktioner inom ramen för hela landet, ett landskap eller en del av landet på ett mer utvidgat sätt än inom samhällsstrukturen. Ett omfattande antal intressentgrupper har deltagit i redigeringen av utvecklingsbehoven och målen. Som bakgrundsmaterial har det varit möjligt att utnyttja den år 2022 slutförda utredningen "Möjliga framtidsscenarioer för region- och samhällsstrukturen" inom statsrådets gemensamma utrednings- och forskningsverksamhet.

Städernas hållbara utveckling stöddes med programmet [Hållbar stad](#)¹² som siktar på att främja den sociala och ekologiska hållbarheten. Programmet grundar sig på Agenda2030-målen för hållbar utveckling. År 2022 stöddes städernas strategiska arbete och ledning inom hållbar utveckling. Detta var synligt bland annat som ett projekt som stödde budgeteringen av hållbar utveckling och som [nätverksprojektet om nya generationens ledarskap](#)¹³ som genomfördes i samarbete med Kommunförbundet. Dessutom utarbetades ett förslag om nationella uppföljningsindikatorer för hållbar stadsutveckling, och testning och vidareutveckling av dessa inleddes med över tio städer. Den föreslagna indikatorserien innehåller 46 indikatorer för sammanlagt 13 mål för hållbar utveckling. Utöver detta startade man inom programmet kommunernas och städernas partnerskapsgrupper som utvecklar välmående gemenskap, grön stadsmiljö och hållbarhet inom stadsplaneringen. I programmet som startades år 2019 under ledning av miljöministeriet har

11 ym.fi/sv/utvecklingsbilden-av-omradesanvandningen

12 kestavakaupunki.fi/sv/framsida

13 www.kommunforbundet.fi/ledarskap-och-utveckling/uso-nya-generationens-organisation-och-ledarskap

hittills deltagit cirka 90 städer och kommuner samt cirka 70 aktörer inom hållbar stadsutveckling, inklusive ministerier, forskningsinstitut, företag, föreningar och stads- och kommunnätverk. Invånarantalet (4,1 miljoner) i de deltagande städerna och kommunerna täcker cirka 74 procent av alla personer som bor i Finland.

2.1.3 Främjande av hållbart byggande i utvecklingsländer

Programmet Sustainable Buildings and Construction som styrs av miljöministeriet sedan 2015 och som är en del av FN:s ramprogram för hållbar konsumtion och produktion avslutades i slutet av 2022. År 2022 fokuserade projektet på att främja byggandets cirkulära ekonomi eftersom den byggda miljön och byggande orsakar en tredjedel av växthusgasutsläppen, använder mycket naturresurser och leder till förlust av biologisk mångfald. Projektet fokuserade i synnerhet på att utveckla lösningar för hållbart byggande som är lämpliga för lokala förhållanden och situationer i utvecklingsländer. År 2022 slutfördes bland annat projektet om främjande av resurseffektiva boendelösningar i Sri Lanka och Burkina Faso och en publikation som behandlade bostadsbyggande som utnyttjar lokala material i Afrika som urbaniseras i snabb takt. Under hösten 2022 inleddes arbetet för att sammanställa hela programmets resultat och arv. Detta arbete blir färdigt under 2023. Utifrån projektresultaten fortsätter miljöministeriet att främja det globala byggandets cirkulära ekonomi och användningen av hållbart material som en del av nätverket Global Alliance for Buildings and Construction som grundades i samband med klimatkonferensen 2015 i Paris.

2.2 Mål 12: Hållbar konsumtion och produktion

NULÄGET FÖR HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION

Finland har främjat många Agenda2030-mål för hållbar utveckling på ett bättre sätt än EU i genomsnitt, men vad gäller hållbar konsumtion och produktion ligger Finland under medelvärdet. I Finland är konsumtionen av naturresurser och råvaror till och med tio gånger större än vad en hållbar och globalt rättvis konsumtionsnivå tillåter. Finland har dock utfört mycket strategiskt arbete för att utveckla affärsverksamhetsmodeller och lösningar inom den cirkulära ekonomin. Under de senaste åren har indikatorerna för materialets cirkulation visat

tecken på långsam utveckling i rätt riktning. Den inhemska konsumtionen av material, materialintensiteten och den totala mängden avfall har minskat något, vilket visar på att konsumtionen av naturresurser har minskat. Att uppnå de ställda målen för cirkulär ekonomi kräver stora satsningar på konkreta åtgärder.

2.2.1 Minskning av matsvinnet

Det uppstod cirka 641 500 ton matsvinn i Finland år 2019. Finland har som mål att halvera matsvinnet före 2030. År 2022 främjades detta mål med en ny [avfallslag](#)¹⁴ som betonar minskningen av mängden avfall som uppstår. Den nya lagen ålägger aktörer inom livsmedelsbranschen att bokföra det livsmedelsavfall som deras verksamhet ger upphov till. Syftet med skyldigheten är att fästa aktörernas uppmärksamhet på matsvinnet och åtgärder som krävs för att minska det. Dessutom förpliktar den nya lagen aktörerna inom livsmedelsbranschen att överlåta sitt livsmedelssvinn som mathjälp om det är möjligt med tanke på kostnaderna och miljökonsekvenserna.

År 2022 godkände statsrådet den nya [riksomfattande avfallsplanen fram till 2027 \(VALTSU\)](#)¹⁵. Naturresursinstitutets [färdplan för matsvinn](#)¹⁶ är en del av denna plan. Färdplanen har utvecklats i samarbete med branschens aktörer och ministerier. Miljöministeriet samarbetar med jord- och skogsbruksministeriet för att minska matsvinnet: tematiskt sett hör matsvinn till jord- och skogsbruksministeriet, men via EU:s avfallsdirektiv ligger en del av ansvaret också hos miljöministeriet. Med ledning av SYKE följer man upp indikatorer som berättar om [genomförandet och effektiviteten av den riksomfattande avfallsplanen](#)¹⁷. Både reformen av avfallslagen och avfallsplanen är en del av en större förändring gällande den cirkulära ekonomin.

14 ym.fi/sv/avfall/avfallslag

15 urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-270-9

16 ruokahavikkitiekartta.fi

17 www.ymparisto.fi/fi/kestava-kierto-ja-biotalous/kierratys-jatteet-ja-jatehuolto/valtakunnallisen-jatesuunnitelman-seuranta

Utöver avfallslagen och -planen deltog miljöministeriet i utvecklingen av [åtagandet gällande livsmedelsbranschens materialeffektivitet](#)¹⁸ tillsammans med aktörer inom livsmedelsbranschen. Åtagandena är ett bra exempel på samarbete mellan staten och branscherna för att främja hållbar utveckling. I arbetet deltog livsmedelsindustrin, dagligvarubutiker och restaurangbranschen tillsammans med arbets- och näringsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet. Det huvudsakliga ansvaret låg hos arbets- och näringsministeriet. Åtagandets mål är att främja cirkulär ekonomi och minska mängden mat- och förpackningsavfall inom livsmedelsbranschen. Det nya åtagandet är i kraft fram till 2026.

2.2.2 Främjande av den cirkuläreconomiska omvälvningen

Cirkulär ekonomi erbjuder lösningar för ohållbar konsumtion och bekämpning av klimatförändringen och förlusten av biologisk mångfald. Strategiska åtgärder inom cirkulär ekonomi anges i [Programmet för främjande av cirkulär ekonomi](#)¹⁹ som blev färdigt 2021 och som bereddes under ledning av miljöministeriet. Målet med programmet är att göra den cirkulära ekonomin till ett nytt fundament för ekonomin senast år 2035.

Programmets åtgärder inkluderar det år 2022 startade [Green deal för cirkulär ekonomi](#)²⁰ vars mål är att påskynda samhällets övergång till verksamhet i enlighet med cirkulär ekonomi. Green deal för cirkulär ekonomi-processen grundar sig på vetenskaplig kunskap. Där identifieras de mest effektfulla åtgärderna inom cirkulär ekonomi för vars främjande centrala branscher, företag, kommuner och regioner gör strategiska åtaganden. I detta deltog 86 organisationer som omfattar nästan alla landskap, de största städerna, företags- och branschorganisationer, de största företagen inom skogsindustrin och aktörer inom byggnadsbranschen. De mest effektiva åtgärderna söks med scenarioarbete och ett forskningsprojekt som lotsas av fem forskningsinstitut. Aktörerna som deltagit i processen delar sina perspektiv om framtida tekniker, verksamhetsmodeller och investeringar som främjar cirkulär ekonomi. Utifrån resultaten utarbetas ett åtagande vars syfte är att stödja genomförandet av strategiska åtgärder som syftar till att minska överkonsumtionen av naturresurser och bekämpa klimatförändringen.

18 www.motiva.fi/ratkaisut/materiaalitehokkuus/materiaalitehokkuuden_sitoumukset/elintarvikealan_sitoumus

19 ym.fi/sv/programmet-for-framjande-av-cirkular-ekonomi

20 ym.fi/sv/green-deal-for-cirkular-ekonomi

Miljöministeriet koordinerar green deal-processen tillsammans med arbets- och näringsministeriet. Arbetet utförs i samarbete med över 80 organisationer och forskningsinstitut. Med processen eftersträvas stöd för nya verksamhetsmodeller och innovationer samt hållbar användning av naturresurser. Huruvida detta lyckas förutsätter att aktörerna förbinder sig att förankra de mest effektiva åtgärderna. Statens roll är att stödja företagens övergång till cirkulär ekonomi med hjälp av lagstiftning, ekonomiska incitament och informationsstyrning och sålunda sträva efter att bygga en verksamhetsmiljö som uppmuntrar till cirkulär ekonomi.

Det finns inte enbart en indikator för att beskriva cirkulär ekonomi. Därför har man till programmet för cirkulär ekonomi valt flera indikatorer, men även med dem är det möjligt att ge endast en partiell bild av den cirkulära ekonomins tillstånd. Cirkulär ekonomi är inte enbart minskning av överkonsumtionen av naturresurser eller teknisk och ekonomisk förändring. Med cirkulär ekonomi strävar man efter en större, grundläggande förändring som beaktar de sociala och ekologiska förändringarna och effekterna av samhällets hållbarhetsomvälvning.²¹

År 2022 slutfördes uppdateringen av det nationella programmet för cirkulär ekonomi för plast, [färdplanen för plast 2.0](#)²². Programmet innehåller konkreta mål för framskridande, uppföljningsindikatorer och fortsatta åtgärder för att senast 2030 uppnå den cirkulära ekonomins genombrott vad gäller plast. Verkställandet av färdplanen för plast stöds av [projektet Rethinking plastics in the sustainable circular economy \(PlastLIFE\)](#)²³ som finansieras av EU och inleddes i slutet av 2022. Projektet genomförs av ett omfattande partnersnätverk som integrerar forskning, produktutveckling och företagens och medborgarorganisationernas verksamhet i verkställandet av färdplanen för plast. Dessutom stöder nätverket uppföljningen av färdplanens effektivitet och dess vidareutveckling. [SPIRIT-programmet](#)²⁴ startades som partnerskapsprojekt till PlastLIFE-projektet. Programmet syftar till att främja plastindustrins utfasning av fossila råvaror och övergång till klimatneutral cirkulär ekonomi senast 2045. Programmet stöds av Business Finland.

Den cirkulära ekonomin för plast främjades 2022 genom att lägga till Single Use Plastics (SUP)-direktivet till den nationella avfallslagen. Direktivet siktar på att minska konsumtionen av engångsprodukter av plast i EU. Direktivrelaterade produktförbud, krav på märkning och EU-omfattande krav på återvinning och separat insamling inkluderades

21 www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2022/kiertotalous-edistyy-suomessa-hitaasti-merkitavimmat-aseleet-kohti-asetettuja-tavoitteita-ovat-viela-ottamatta

22 ym.fi/sv/finlands-fardplan-for-plast

23 www.materiaalitkiertoon.fi/sv-FI/PlastLIFE

24 www.spiritprogramme.com

i lagstiftningen redan på sommaren 2021. År 2022 ingick miljöministeriet, Livsmedelsindustriförbundet rf, Turism- och Restaurangförbundet rf, Finlands Dagligvaruhandel rf och Finska Förpackningsföreningen rf ett frivilligt green deal-avtal som syftar till att uppfylla direktivets krav vad gäller minskningen av konsumtionen av engångsportionsförpackningar av plast. År 2022 inleddes förhandlingar om ett internationellt plastavtal som siktar på ett internationellt avtal som täcker plastens hela värdekedja, förhindrar plastförorening och är lagligt bindande. Med färdplanen för plast stöder man internationella förhandlingar och inom dess ramar kan man förbereda sig att uppfylla kommande avtalsförpliktelser på ett nationellt plan. I avtalsförhandlingarna ligger förhandlingsansvaret hos miljöministeriet, men beredningen utförs i samarbete med andra ministerier, näringslivet och civilsamhället. Med internationella plastavtalsförhandlingar försöker man också minska mängden plastavfall som hamnar i havet. Med andra ord kan ett framgångsrikt avtal på ett betydande sätt främja både mål 12 för hållbar utveckling och bland annat målet 14 för hållbar utveckling som strävar efter bra tillstånd för hav.

2.3 Mål 13: Bekämpa klimatförändringarna

NULÄGET AV BEKÄMPNINGEN AV KLIMATFÖRÄNDRINGARNA

År 2022 ställde Finland i den nya klimatlagen som mål att vara klimatneutral senast 2035 och kolnegativ snart därefter. Målet är i linje med Parisavtalet och mer ambitiöst än motsvarande EU-länders mål. Utöver nationella klimatåtgärder påverkas uppnåendet av målet också på ett betydande sätt av reglering på EU-nivå. Trots att Finlands växthusgasutsläpp har minskat från 2005 bör takten på utsläppsminskningen bli snabbare. Att markanvändningssektorn ändrades från en nettosänka till en nettoutsläppskälla år 2021 gör det besvärligare att uppnå klimatmålen eftersom målet för klimatneutralitet år 2035 stöder utöver utsläppsminskningar även på starka kolsänkor.

2.3.1 Nationellt klimatarbete

I juli 2022 trädde [den nya klimatlagen](#)²⁵ i kraft. Dess mål är att säkerställa att Finland är klimatneutralt senast 2035. Den nya lagen innehåller mål för utsläppsminskningar på minst 60 procent senast 2030 och på minst 80 procent senast 2040 jämfört med år 1990 samt ett uppdaterat mål för 2050. Målet för 2050 är en utsläppsminskning på minst 90 procent, men strävan är en minskning på till och med 95 procent. Figur 2 åskådliggör de nya klimatmålen som ställts upp i klimatlagen. Klimatlagen utvidgades så att den även gäller markanvändningssektorn och uppdaterades med ett mål för förstärkande av kolsänkor. Detta åskådliggörs i figur 2. Den nya lagen förskriver om beaktandet av samernas rättigheter och förhandlingar med sametinget vid beredningen av klimatpolitiska planer. Närmare riktlinjer om ansvarsfördelningssektorns²⁶ åtgärder som siktar på lagens mål finns i [den klimatpolitiska planen på medellång sikt \(KAISU\)](#)²⁷ och i [markanvändningssektorns klimatplan \(MISU\)](#)²⁸ vad gäller markanvändningssektorns åtgärder.

Miljöministeriet ansvarar för beredningen av KAISU-planen som utarbetas en gång per mandatperiod. Beredningen har utförts på ett sätt som engagerar medborgarna och i samarbete med andra centrala ministerier. Även under beredningen av reformen av klimatlagen hörde man olika intressentgrupper, särskilt samer och unga. Dessutom förhandlade man under beredningen med sametinget i enlighet med sametingslagen. Då samråd ordnades ägnade man uppmärksamhet åt både språklig och fysisk tillgänglighet. Syftet var att också höra de personer och intressentgrupper som nödvändigtvis inte annars blir hörda.

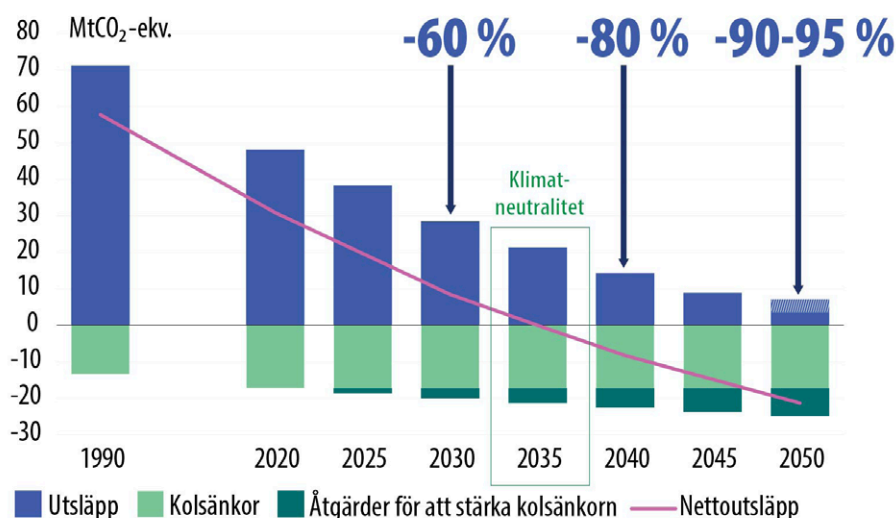
25 ym.fi/sv/klimatlagstiftningen

26 Ansvarsfördelningssektorn omfattar utsläpp från transporter, jordbruk, separat uppvärmning av byggnader, arbetsmaskiner, avfallshantering och F-gaser.

27 ym.fi/sv/projekt?tunnus=YM049:00/2020

28 mmm.fi/sv/projekt2?tunnus=MMM014:00/2021

Figur 2. Nya klimatmål som ställts i klimatlagen. Källa: Kulovesi m.fl. 2019.

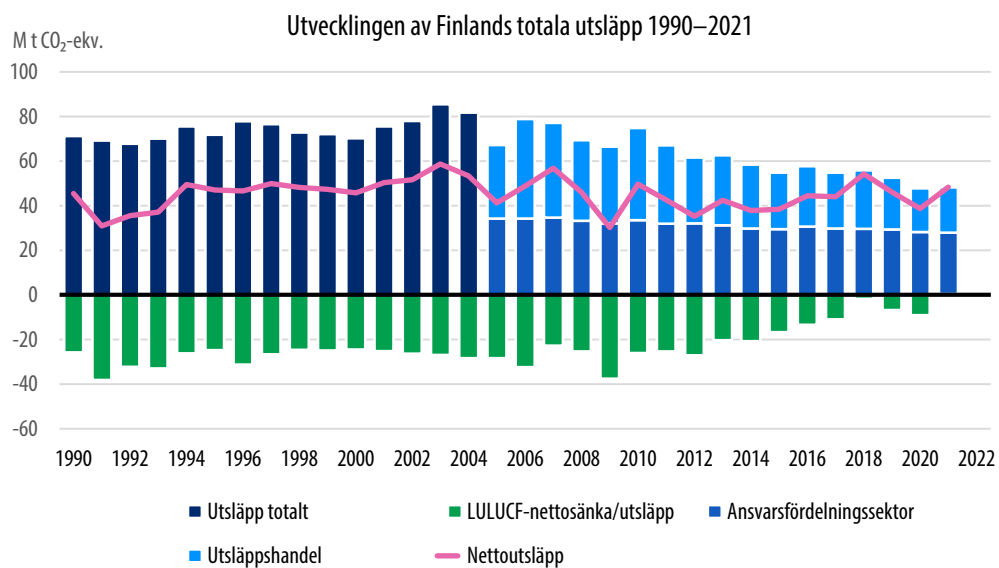
Tillräckligheten av Finlands klimatåtgärder i förhållande till klimatmålen granskas i statsrådets klimatårsberättelse som bereds årligen för riksdagen under miljöministeriets ledning. [Klimatårsberättelsen](#)²⁹ för 2022 rapporterade Finlands utsläppsutveckling år 2021. År 2021 förblev Finlands totala utsläpp så gott som oförändrade och uppgick till cirka 47,7 Mt koldioxidekvivalent. Utsläppen från utsläppshandelssektorn ökade från året innan, men sektorns utsläpp har ändå minskat betydligt under de senaste åren. Utsläpp från ansvarsfördelningssektorn och trafiken sjönk jämfört med 2020. Den minskande mängden utsläpp från trafiken har främjats av att trafiken elektrifierats snabbare än förväntat. I Finland har markanvändningssektorn varit en betydande nettosänka, dvs. den har bundit mer utsläpp än den har producerat. År 2021 ändrades markanvändningssektorn dock för första gången från nettosänka till utsläppskälla.

Figur 3 visar utvecklingen av Finlands totala utsläpp från 1990 fram till 2021. Figuren presenterar totala utsläpp (indelade i utsläppshandelssektorn och ansvarsfördelningssektorn fr.o.m. 2005) som positiva värden och markanvändningssektorns (LULUCF) nettosänka som figures negativa värden. Som figuren visar har markanvändningssektorn varit en nettosänka under uppföljningsperioden fram till 2020, trots att sektorns upptag har minskat under de senaste åren i och med att nettosänkan minskat. År 2021 blev samverkan för första gången positiv och markanvändningssektorn förvandlades till en utsläppskälla, vilket innebär att sektorns utsläpp överskred dess upptag.

29 urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-199-3

Enligt utredningen som Naturresursinstitutet publicerade i december 2022 beror markanvändningssektorns förvandling till en utsläppskälla år 2021 på trädbeståndets långsammare tillväxt, kraftiga gallringsavverkningar, stora avverkningsmängder och den ändrade modelleringen av torvmarkernas jordmån som rapporterade högre utsläpp från torvmarker i och med att rapporteringsmodellen blev mer precis. Förändringen medför betydande utmaningar för uppnåendet av Finlands mål för klimatneutralitet senast 2035 eftersom målet stöder både på en minskning av utsläpp och på att öka de upptag som starka kolsänkor ger upphov till. Samtidigt försvårar situationen inom markanvändningssektorn uppnåendet av det åläggande i markanvändningsförordningen (LULUCF-förordningen) som EU ställt Finland. Markanvändningssektorns skyldighet för perioden 2021–2025 är att de kalkylmässiga utsläppen inte får vara större än de kalkylmässiga upptagen.

Figur 3. Utvecklingen av Finlands totala utsläpp 1990–2021. Källa: Siljander m.fl. 2022.

Kommunerna spelar en betydande roll i det nationella klimatarbetet. Flera kommuner har klimatmål som är mer ambitiösa än det nationella målet för klimatneutralitet senast 2035. Hösten 2022 kompletterades den nya klimatlagen med bestämmelser om kommunernas klimatplan som varje kommun ska utarbeta ensam eller tillsammans med regionens övriga kommuner minst en gång per fullmäktigeperiod. Den första planen ska utarbetas senast under den fullmäktigeperiod som inleds år 2025. Dessutom stöddes klimatarbetet

i kommunerna under 2022 med [programmet Kommunernas klimatlösningar](#)³⁰ som leddes av miljöministeriet. Kommunernas klimatarbete har stötts via programmet med upphandlingar och statsunderstöd. Med programmet stöds uppnåendet av Finlands mål för klimatneutralitet år 2035. Programmet hade 7 miljoner euro till sitt förfogande för projekt som främjade kommunernas och regionernas klimatarbete samt för nationella verktyg och verksamhetsmodeller under åren 2020–2022. Under 2022 ordnades flera webbseminarier för kommunerna om klimatledning och regionalt klimatarbete. Dessutom publicerade man olika slags klimatverktyg och utredningar som stöd för kommunernas arbete.

Kommunerna kan främja klimatmålen med många praktiska åtgärder. Klimatarbete kan utföras bland annat via planläggning, markanvändning, produktion av fjärrvärme, trafikplanering, ägarstyrning av kommunägda företag och offentliga upphandlingar. Programmet strävar efter att stödja kommunernas planering av klimatarbetet och lösningar för att minska utsläppen. Kommunerna är sektorövergripande aktörer och spelar därför en nyckelroll i Finlands omställning till ett klimatneutralt samhälle som avstått från fossil energi och grundar sig på cirkulär ekonomi.

2.3.2 EU och internationella klimatförhandlingar

Finlands klimatpolitik och åtgärder styrs av EU:s klimatåtgärder och internationellt av ärenden som avtalats om i FN:s klimatkonvention och utifrån vilka Finland har förbundit sig att göra sitt för att begränsa ökningen av världens medeltemperatur till 1,5 grader. Finlands utsläppsutveckling och klimatpolitik påverkas av kommissionens 55 %-paket vars förslag syftar att minska EU:s utsläpp med minst 55 procent senast 2030 jämfört med nivån år 1990. Med åtgärderna strävar man efter att uppnå klimatneutralitet på EU-nivå senast 2050. År 2022 kom man överens om åtgärderna inom ansvarsfördelningssektorn och utsläppshandeln för uppnåendet av EU:s mål för utsläppsminskningen på 55 procent som ställts för år 2030. Utöver att strama åt och utvidga den nuvarande utsläppshandeln kom man bland annat överens om ny utsläppshandel för vägtrafiken och den separata uppvärmningen av byggnader samt om att grunda en socialfond för klimatåtgärder kopplad till detta. Den nya utsläppshandeln kommer att gälla en betydande del av utsläppen från ansvarsfördelningssektorn. Syftet med socialfonden är att säkerställa en rättvis omställning så att de mest utsatta personerna inte lider oskäligt mycket på grund av klimatåtgärderna. Dessutom kom man år 2022 överens om ansvarsfördelningsförordningen, LULUCF-förordningen som föreskriver om markanvändningssektorns klimatmål, förordningen om CO₂-standarden för person- och skåpbilar och grundandet av en kolgränsmekanism.

---

30 ym.fi/sv/programmet-kommunernas-klimatlosningar

EU:s utsläppshandelsdirektiv och ansvarsfördelningsförordning styr minskningen av utsläpp mot EU:s målsättningar och Finlands mål för klimatneutralitet senast 2035. Det mål för att stärka kolsänkorna som föreskrivs i förordningen om markanvändningssektorn och sektorns interna sanktion för perioden 2026–2030 ställer en kravnivå som stöder arbetet för att stärka Finlands kolsänkor som en del av det nationella målet för klimatneutralitet. Målet som ställts på EU-nivå är dock otillräckligt med tanke på Finlands nationella mål för klimatneutralitet.

Förhandlingarna om utsläppshandelsdirektivet, ansvarsfördelningsförordningen och socialfonden för klimatåtgärder bereddes i omfattande förvaltningsövergripande samarbete med olika ministerier eftersom klimatpolitiken hör till flera ministeriers ansvarsområde. Under processerna har man hört olika intressentgrupper i samband med utarbetandet av statsrådets skrivelser och vid behov under själva förhandlingarna. Nationellt ansvarar flera ministerier beroende på förvaltningsområde för verkställandet av klimatkompensationsdirektiv och -förordningar på EU-nivå och anpassningen till den nationella regleringen. Till exempel ansvarar jord- och skogsbruksministeriet för markanvändningssektorns åtgärder i Finland, medan EU-förhandlingar som gäller utsläppshandeln förs under miljöministeriets ledning och det nationella verkställandet sker under ledning av arbets- och näringsministeriet. Det huvudsakliga ansvaret för socialfonden för klimatåtgärder ligger hos miljöministeriet.

De nationella klimatförhandlingarna förknippade med FN:s klimatkonvention (United Nations Climate Change Conference of the Parties, UNFCCC COP27) ordnades i november 2022 i Sharm el-Sheikh i Egypten. Klimatkonferensen som drog ut på övertid ledde inte till önskat resultat gällande snabbare utsläppsminskningar. Länderna bekräftade dock avtalet som ingicks året innan vid klimatförhandlingarna i Glasgow enligt vilket man fortfarande strävar efter att begränsa jordens uppvärmning till 1,5 grader. Konferensen varken främjade den globala utfasningen av fossila bränslen eller fattade beslut om att få utsläppen att minska så snart som möjligt före 2025. I förhandlingarna mellan länderna kom man dock överens om att grunda en ny klimatfond. Syftet är att man med fonden stöder anpassningen av de mest utsatta länderna till klimatförändringen. Beslutet är särskilt viktigt för att skapa förtroende mellan västvärlden och utvecklingsländerna och främja förhandlingar under kommande år.

Klimatförhandlingarna är ett årligt evenemang där man förhandlar samtidigt om flera olika teman som hör till klimatkonventionen. Vid sidan om förhandlingar ordnas det också ett flertal sidoevenemang. Det är viktigt att delta i förhandlingarna eftersom klimatförhandlingarna fastställer riktningen för de internationella klimatåtgärderna. Utöver ministrarna och ministeriernas tjänstepersoner deltar representanter för unga, sametinget, medborgarorganisationer, näringslivet och vetenskapen i Finlands delegation. På klimatkonferensen 2022 leddes Finlands delegation av miljö- och klimatministern, och en av mötetets

tre EU-chefsförhandlare kom från miljöministeriet. Nästa klimatmöte COP28 ordnas i slutet av 2023 i Förenade arabemiraten. Då är det meningen att man bland annat gör den första globala översikten över verkställandet av klimatavtalet från Paris (Global Stocktake) där man granskar tillräckligheten av parternas åtgärder i förhållande till målen i Parisavtalet.

2.4 Målen 6 och 14: Rent vatten och sanitet för alla samt hav och marina resurser

I detta kapitel presenteras samtidigt två mål för hållbar utveckling: 6. Rent vatten och sanitet för alla samt 14. Hav och marina resurser. Målen rapporteras tillsammans eftersom miljöministeriets åtgärder påverkar uppnåendet av båda målen. Det är dock viktigt att observera att målen har något olika perspektiv. Medan mål 6 fokuserar på vatten och dess bra tillstånd, fokuserar mål 14 på det bra tillståndet av marina ekosystem och den marina mångfalden. Målet 15 gällande hållbarheten av ekosystem och biologisk mångfald presenteras separat i följande kapitel trots att även sötvattnekosystem omfattas av målet.

NULÄGET AV RENT VATTEN OCH SANITET FÖR ALLA

Finland kan anses ha uppnått målet för rent dricksvatten och sanitet eftersom nästan hela befolkningen har tillgång till båda. För att upprätthålla det bra läget bör

Finland dock fortsätta att investera i vatten- och avloppsvatteninfrastrukturer. Finland har fortfarande utmaningar framför sig gällande hanteringen av vatten och vattendrag. Föroreningar och i synnerhet näringsutsläpp är ett hot mot Finlands vattendrag och grundvatten. Den gemensamma påverkan av utsläpp, klimatförändringen och förlusten av biologisk mångfald hotar naturens mångfald även i vattendrag.

NULÄGET AV HAV OCH MARINA RESURSER

På lång sikt har Finland lyckats minska mängden näringsutsläpp och plastskräp som hamnar i havet särskilt från punktkällor. Att minska näringsutsläppens diffusa belastning har dock inte skett tillräckligt snabbt eftersom den eutrofiering som näringsämnen orsakar fortfarande är ett betydande hot mot havens ekosystem. I skyddade områden uppnådde Finland sitt mål på 10 procent före 2019, men att uppnå de nya internationella och EU-skyddsmålen på 30 procent före 2030 kräver mer satsningar. Trots redan vidtagna skyddsåtgärder finns det fortfarande utrotningshotade havsekosystem och arter i Finland. Havens bra tillstånd uppnåddes inte före 2020 i enlighet med det tidigare målet inom alla delområden.

2.4.1 Att minska och förebygga utsläpp av näringsämnen och förorening av hav

Näringsutsläpp från jordbruket och skogsbruket till vattendragen orsakar eutrofiering, vilket för sin del hotar vattendragens ekosystem och arter. En åtgärd för att tygla utsläpp av näringsämnen från jordbruket är gipsbehandling av åkrar, som förebygger fosforavrinningar särskilt från åkrar. År 2022 utvidgades gipsbehandlingen från Skärgårdshavets avrinningsområde till alla åkrar i kustområdena som lämpar sig för gips. Detta stöddes med tilläggsfinansiering på 10 miljoner euro från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens, vars utdelning miljöministeriet ansvarade för. Ansökningar för stöd av gipsbehandling inkom för 38 000 åkerhektar och under hösten 2022 utfördes gipsbehandling på cirka 27 000 av dessa hektar. Från och med 2020 har man med gipsbehandling kalkylmässigt klarat av att minska fosforavrinningen till Östersjön med cirka 40 ton per år. Dessutom deltar miljöministeriet i arbetsgruppen som leds av jord- och skogsbruksministeriet och som bereder EU:s fosforförordning. Kraven i den nationella CAP-planen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik innehåller i fortsättningen iakttagande av den kommande fosforförordningen, vilket i synnerhet stöder genomförandet av målen för vattendrag och vattenvård.

År 2022 effektiviserades samarbetet och åtgärderna för att minska utsläppen av näringsämnen från jordbruket. För styrning av arbetet bereddes under ledning av NTM-centralerna en [Hot Spot-färdplan](#)³¹. Färdplanens huvudsakliga mål är att minska

31 www.ely-keskus.fi/web/saaristomeren-hot-spot-tiekarttahanke/maatalouden-tiekartta

näringsbelastningen i Skärgårdshavets avrinningsområde till den nivå som krävs så att området kan avlägsnas före 2027 från Östersjöns skyddskommissions (HELCOM) lista över de värsta belastningskällorna. Utöver den fortsatta gipsbehandlingen av åkrar presenterar färdplanen nio åtgärder för att förbättra Skärgårdshavets tillstånd. Finansieringen och genomförandet av dessa åtgärder är ännu bristfälliga. Färdplanen fokuserar särskilt på fosfor och förebyggande av att det hamnar i vattendragen eftersom fosfor är ett av de mest betydande näringsämnen som orsakar eutrofiering. Utöver gipsbehandlingen innehåller färdplanen åtgärder för att förbättra åkrarnas vattenhushållning och jordmånens växtkraft, öka åkrarnas vegetationstäckning och inrikta vegetationstäckningen till områden som är känsliga för erosion.

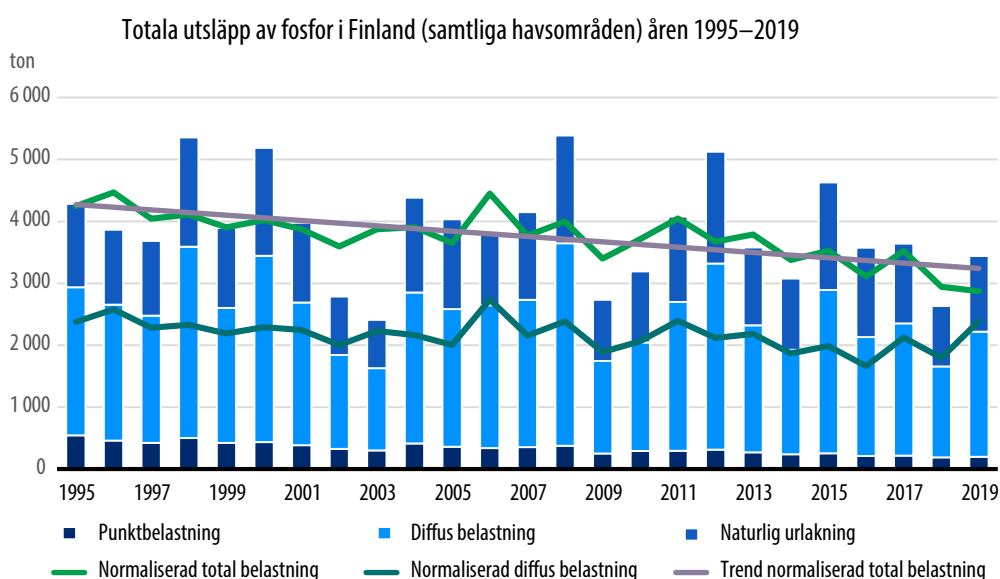
Även [programmet för främjande av återvinningen av näringsämnen och förbättring av Skärgårdshavets tillstånd](#)³² som fortsatte under 2022 siktar på att minska utsläppen av näringsämnen. Programmet finansierar projekt som främjar tillvaratagande och återvinning av näringsämnen från avfallsflöden och sidoströmmar samt energieffektiviteten av behandlingen av avloppsvatten. Programmet har som syfte att främja näringsämnenas cirkulära ekonomi, som för sin del främjar både minskningen av vattendragens näringsbelastning och försörjningsberedskapen och energisjälvförsörjningen av Finlands näringsämnen. Vid genomförandet av programmet har man observerat försiktighet bland aktörerna vad gäller att starta stora investeringar. Försiktigheten beror på ekonomiska risker, bristen på författningar och osäkerheten förknippad med finansieringens långsiktighet i förhållande till de beredningar och tillståndprocesser som investeringarna kräver. Under de kommande åren strävar programmet efter investeringar särskilt i tillvaratagande av det kväve som finns i samhällenas avloppsvatten. Utsläppen av återvinningskväve från näringsämnen har beräknats utgöra cirka 25–50 procent av utsläppen från oorganiska kvävenäringsämnen. Med hjälp av programmet kan man dessutom minska växthusgasutsläppen från avloppsreningsverk med uppskattningsvis 10–20 procent.

Figur 4 sammanfattar de totala utsläppen av fosfor i Finlands samtliga havsområden åren 1995–2019. Figuren specificerar punktblastning, naturlig urlakning och diffus belastning orsakade av fosfor. Vad gäller diffus belastning och naturlig urlakning finns det variation mellan olika år, vilket har lett till stora årliga variationer i den totala belastningen. Till exempel år 2018 uppgick de totala utsläppen av fosfor till 2 635 ton och år 2019 till 3 440 ton. Vad gäller punktblastningen kan man observera nedgång på lång sikt. Det är dock bra att observera att punktblastningen endast är en liten del av den totala belastningen. Ändå visar figuren en nedåtgående trend på lång sikt även för den totala belastningen. De

32 ym.fi/sv/programmet-for-framjande-av-atervinningen-av-naringsamnen-och-forbattning-av-skargardshavets-tillstand

nuvarande åtgärderna är dock inte tillräckliga för att uppnå de nödvändiga minskningarna i utsläpp av näringsämnen tillräckligt snabbt. Programmet för effektiviserat vattenskydd bör därför fortsättas för att minska fosforutsläppen även i framtiden.

Figur 4. Totala utsläpp av fosfor i Finland (samtliga havsområden) åren 1995–2019.
Källa: Laamanen m.fl. 2021.

År 2022 inleddes verkställandet av havsförvaltningsplanens åtgärdsprogram 2022–2027 som färdigställdes året innan. Programmet syftar till att bistå till havsmiljöns bra tillstånd och minska det tryck som riktas på havsmiljön. Miljöministeriet ansvarar för havsförvaltningsplanen tillsammans med NTM-centralen i Egentliga Finland och SYKE, i samarbete med jord- och skogsbruksministeriet och kommunikationsministeriet. Eftersom målet för havets bra tillstånd i enlighet med den hållbara utvecklingens delmål 14.2 inte uppnåddes före 2020 innehåller åtgärdsprogrammet alla nödvändiga tilläggsåtgärder för att uppnå havens bra tillstånd före 2027. Utöver de tidigare åtgärderna innehöll det nya programmet 63 nya åtgärder. Programmets åtgärder fokuserar på att tygla näringsbelastningen och eutrofieringen, minska belastningen från och effekterna av skadliga ämnen, skydda den biologiska mångfalden, främja den hållbara användningen och vården av marina naturresurser och minska människans inverkan på havsbotten. Dessutom används programmets åtgärder för att minska nedskräpningen av hav och stränder, undervattensbuller och risker för olje- och kemikalieolyckor samt andra olyckor. Att förbättra havens tillstånd är också förknippat med de tidigare presenterade åtgärderna för att minska näringsbelastningen och andra utsläpp i Östersjöns avrinningsområden.

År 2022 inleddes en statusbedömning av Finlands havsområde som blir färdig under 2024. Miljöministeriet deltar i statusbedömningens beredning. Statusbedömningen genomförs vart sjätte år och är ett verktyg för att bedöma havsområdets tillstånd och en indikator för genomförande av därtill relaterade mål för hållbar utveckling.

2.4.2 Restaurering och skydd av vattendrag

År 2022 fortsattes verkställandet av [programmet för effektiviserat vattenskydd](#)³³ runt om i Finland. Vattens tillstånd förbättrades med över 200 restaureringsprojekt. I vattendragens avrinningsområden startade man 38 olika åtgärder för vattenhanteringen inom jord- och skogsbruket och främjade markägarnas kompetens vad gäller ibruktagande av naturliga vattenhanteringsmetoder. Särskilt väl lyckades man med att aktivera regionala aktörer i vattenskyddsarbete eftersom över 600 olika aktörer deltog i åtgärder för restaurering av vattendrag och avrinningsområden under 2022. Planeringen och genomförandet av olika slags vattenskyddsstrukturer har på ett konkret sätt förbättrat vatten- och strandlivsmiljöer och minskat näringsbelastningen från avrinningsområden på vattendrag. Programmet för effektiviserat vattenskydd har på ett betydande sätt främjat genomförandet av vatten- och havsvården, men fullständigt genomförande av åtgärderna förutsätter satsningar även i fortsättningen.

Grundvattnens tillstånd har under de senaste åren främjats tillsammans med kommuner med understöd som beviljats av miljöministeriet. Syftet med understöden har varit att stödja kommunerna i att utarbeta skyddsplaner för grundvatten. Understöd har riktats särskilt till de områden där den mänskliga verksamheten är riklig och som sålunda har större risk att de regionala grundvattnen förorenas eller deras kvalitet försämras. Stöd har anvisats i synnerhet till områden där grundvatten används som råvatten för produktionen av samhällenas dricksvatten. För närvarande har skyddsplaner utarbetats för totalt cirka 1 840 grundvattenområden. Skyddsplaner har utarbetats och uppdaterats årligen för cirka 30–40 grundvattenområden (för 71 områden under 2021 och 2022). I kommunerna skyddar man grundvatten och hanterar riskerna förknippade med dem med en skyddsplan. En uppföljningsgrupp som består av myndigheter och verksamhetsutövare ansvarar för uppföljningen av planen.

---

33 ym.fi/sv/vattnenstur

2.4.3 Skydd av den marina undervattensnaturen

För närvarande är cirka 11 procent av arealen av Finlands havsområde skyddat. I flera skyddsområden är informationen om den marina undervattensnaturen dock bristfällig, vilket återspeglas i områdenas skötsel- och nyttjandeplaner. Information om mångfalden i den marina undervattensnaturen som används i skötsel- och nyttjandeplanerna samlas in i [VELMU-programmet](#)³⁴ som har varit verksam sedan 2004. Miljöministeriet ansvarar för VELMU-programmet men utöver miljöministeriet omfattar programmets styrgrupp även representanter för sju andra ministerier eller deras förvaltningsområden. Programmet samlar in information om förekomsten av undervattensnaturtyper, -arter och -samhällen som de bildat i Finlands havsområden. Den insamlade informationen utnyttjas särskilt i skyddet av Östersjöns arter och havsområden samt i den hållbara användningen av havet och dess naturresurser. Dessutom utnyttjades informationen år 2022 i beredningen av åtagandena för EU:s strategi för biologisk mångfald. Information som produceras av VELMU-programmet används i olika rapporteringar (såsom rapporteringen om EU:s naturdirektiv och ramdirektivet om en marin strategi), i havsplaneringen och i de senaste bedömningarna av hur utrotningshotade arter och naturtyper är för att stödja beslutsfattande som grundar sig på information. Den producerade informationen är öppet tillgänglig i VELMU-karttjänsten. NTM-centralen i Egentliga Finland har till uppgift att utbilda och vägleda olika aktörer i att ta i bruk och utnyttja karttjänsten. Syftet med utbildningen och vägledningen är att främja användningen av producerad information bland annat i tillståndsärenden.

Verkställandet av [Biodiversesea Life IP-projektet](#)³⁵ som grundar sig på information från VELMU-programmet fortsatte under 2022. Projektet grundar sig på omfattande samarbete mellan olika aktörer och siktar på att trygga den biologiska mångfalden i Östersjön. Med projektet utreds hur det är möjligt för Finland att på ett så effektivt och samhällsligt hållbart sätt som möjligt före 2030 uppnå skydds målet på 30 procent som EU:s 2022 års strategi för biologisk mångfald ställde för Europas havsareal. Utöver kartläggning av genomförandet av skydds målet effektiviserar projektet skyddet av havsnaturens mångfald bland annat med restaureringsåtgärder. I projektet strävar man efter att identifiera det tryck som mänsklig verksamhet orsakar på havsnaturen samt åtgärder som lindrar trycket. Projektet främjar hållbar användning av naturresurserna i Finlands havs- och kustområden med cirka 20 miljoner euro. Projektet finansieras av EU och koordineras av Forststyrelsens Naturtjänster. Miljöministeriet är ett av projektets partner och finansörer. I projektet deltar också Forststyrelsens Jakt- och fisketjänster, SYKE, Naturresursinstitutet, Ålands landskapsregering, Åbo yrkeshögskola, Åbo Akademi, Geologiska forskningscentralen och Baltic Sea Action Group. I projektet utförs också samarbete med andra sektorer och aktörer.

34 www.ymparisto.fi/velmu

35 www.metsa.fi/sv/projekt/biodiversesea-sve

2.4.4 Regionalt och internationellt samarbete

Man försöker främja Östersjöns försämrade tillstånd med både nationella åtgärder och regionalt samarbete. HELCOMs handlingsprogram för skydd av Östersjön³⁶ uppdaterades hösten 2021 och dess verkställande inleddes 2022. Åtgärdsprogrammet innehåller 199 åtgärder som gäller bekämpningen av eutrofiering, stävjandet av skadliga ämnen och nedskräpningen av havet, skyddet av havsnaturens mångfald och minskningen av de skadliga effekterna av mänsklig verksamhet som sker ute till havs, såsom sjöfart och fiske. Dessutom innehåller handlingsprogrammet horisontella teman, såsom klimatförändringen och uppföljning av havets tillstånd. Under miljöministeriets ledning bereddes under 2022 en nationell handlingsplan för att verkställa HELCOMs handlingsprogram. Planen ges ut under första halvan av 2023. I handlingsplanen identifieras länkarna och synergierna i HELCOMs handlingsprogram till nationella åtgärdsprogram förknippade med vatten- och havsvård samt de ansvariga parterna och aktörerna som är centrala för verkställandet. HELCOM spelar en betydande roll i det samarbete som utförs mellan länderna kring Östersjön för att förbättra Östersjöns tillstånd. Miljöministeriet leder Finlands delegation i HELCOM och deltar i dess samtliga arbetsgrupper. I expertgrupperna som är underställda HELCOM representeras Finland huvudsakligen av representanter för olika forskningsinstitut.

År 2022 deltog Finland under ledning av utrikesministeriet i partskonferensen för vatten- och hälsoprotokollet av FN:s ekonomiska kommission för Europa (UNECE). Under konferensen godkändes arbetsprogrammet för 2023–2025. Protokollets och arbetsprogrammets mål gällde bland annat kvaliteten på vatten i vattendrag, hushållsvatten, badvatten och vatten som används i vattenbruk samt servicenivåmålen för och omfattningen av hushålls- och avloppsvattensystem. På Finlands initiativ framhävde mötet betydelsen av sanitet och hygien i responsen på COVID-19-pandemin och i kopplingen av det nationella protokollets mål till klimatpolitiken. Protokollet möjliggör aktiva åtgärder särskilt mot legionellabakterier som orsakar legionärssjuka och främjar den mänskliga rättigheten till rent dricksvatten och sanitet. I Finland har protokollets mål utöver vattenskyddet även främjats med Finlands [nationella reform av vattentjänster](#)³⁷ vars arbete leds av jord- och skogsbruksministeriet. Reformen strävar bland annat efter att öka vattentjänsternas regionala samarbete, kartlägga alternativ för ordnande av vattentjänster och utveckla vattentjänstverkens beredskap att reagera på avvikande väderförhållanden och störningar. Miljöministeriet ansvarar för lagstiftningen som styr behandlingen av samhällenas och glesbygdernas avloppsvatten och vars verkställande stöder genomförandet av målen i protokollet.

36 helcom.fi/baltic-sea-action-plan

37 mmm.fi/sv/vattentjanstreform

2.5 Mål 15: Ekosystem och biologisk mångfald

NULÄGET AV EKOSYSTEM OCH BIOLOGISK MÅNGFALD

Diskussionen om den biologiska mångfalden var livlig under 2022. Den nationella strategin för biologisk mångfald bereds för närvarande och förlusten av biologisk mångfald har lyfts fram i medierna som en annan betydande kris vid sidan om klimatförändringen. Trots att man under Marins regering ökade finansieringen för program som främjar bekämpningen av förlusten av biologisk mångfald har det inte varit möjligt att stoppa förlusten i Finland eller globalt med de nuvarande åtgärderna. Flera finländska arter är utrotningshotade trots att skyddet av vissa enskilda arter, såsom saimenvikaren, har varit lyckat. För att trygga den biologiska mångfalden och stoppa förlusten av denna mångfald lyckades man i Montreal i slutet av 2022 förhandla fram ett nytt internationellt ramverk för biologisk mångfald som en del av FN:s konvention om biologisk mångfald. Åtgärder måste dock effektiviseras i Finland och ute i världen för att det ska vara möjligt att trygga den biologiska mångfalden som utgör grunden för ekonomin och välbefinnandet.

2.5.1 Att stoppa förlusten av biologisk mångfald före 2030

År 2022 fortsatte man förankringen av EU:s strategi för biologisk mångfald i form av beredningen av Finlands nationella strategi för biologisk mångfald. Den nationella strategins mål är att stoppa förlusten av biologisk mångfald före 2030 så att den biologiska mångfalden återhämtar sig och Finland är naturpositiv före slutet av strategiperioden år 2035. Under 2022 utarbetade man mål för strategin och åtgärder för handlingsprogrammet som verkställer strategin. Detta gjordes tillsammans med intressentgrupper. Under beredningen av strategin har man ordnat separata diskussionstillfällen för forskarsamhället, unga, företag och branschorganisationer, samer och kommuner och regioner. Den nationella strategins begäran om utlåtande var öppen för alla och lämnades in december 2022. Utlåtanden kunde ges fram till slutet av januari 2023. Strategins handlingsprogram förväntas bli färdigt under 2023.

År 2022 beredde man under miljöministeriets ledning nationella åtaganden förknippade med EU:s strategi för biologisk mångfald för att höja den EU-omfattande skyddsarealen till 30 procent och förbättra tillståndet av naturtyperna och arterna i habitat- och fågeldirektiven före 2030. Åtagandena täcker också inlandsvatten och deras naturtyper. Beredningen utfördes i en arbetsgrupp med bred bas som stöddes av en styrgrupp som innehöll olika intressentgrupper. Målet är att Finlands samtliga åtaganden samlas till exempel i statsrådets principbeslut och skickas till Europeiska miljöbyrån senast hösten 2023.

Med den nationella strategin och dess åtgärdsprogram verkställer man nationellt det globala ramverket för biologisk mångfald som godkändes av den femtonde partskonferensen för FN:s konvention om biologisk mångfald. Ramverket ställer upp mål för att stoppa förlusten av biologisk mångfald och stärka den biologiska mångfalden globalt före 2030. Målen gäller bland annat att utöka antalet skyddsområden till 30 procent i landområden, inlandsvatten och havsområden, förbättra och återställa naturens tillstånd i försämrade livsmiljöer med 30 procent, halvera riskerna av bekämpningsmedel och integrera den biologiska mångfalden som en del av all samhälllig verksamhet och allt samhällligt beslutsfattande. Finland deltog i förhandlingarna som en del av EU. Som en del av delegationen som leddes av miljöministeriet deltog utöver representanter för ministerierna också representanter för vetenskap, unga, samer, medborgarorganisationer och näringslivet i konferensen.

2.5.2 Naturskydd och förbättring av tillståndet

Livsmiljöprogrammet Helmi³⁸ stärker den biologiska mångfalden i Finland, tryggar de livsviktiga ekosystemtjänsterna som naturen erbjuder, tyglar klimatförändringen och främjar anpassningen till den. Livsmiljöprogrammet Helmi fortsatte skyddet och återställandet av myrkosystem och -områden på ett förtjänstfullt sätt under 2022. Resultaten för både restaureringen och skyddet av myrar överskred målen som ställts för året: värdefulla myrar skyddades på totalt något över 5 500 hektar och Forststyrelsens Naturtjänster restaurerade en rekordartad 5 200 hektar myrar i skyddsområden. Dessutom vidtog man via Helmi-programmet åtgärder som förbättrade livsmiljöernas tillstånd bland annat i lundar, skogsdungar med ädelträd och skogar med vitryggiga hackspettar i över 130 naturskyddsområden. Restaurering av kulturbiotoper utfördes på ett område som uppgick till något över 1 000 hektar. Under 2022 utfördes dessutom restaurering i över 60 småvatten-, strand-, flada- och gloobjekt, och bäckar och rännilar inventerades på en sträcka på nästan 450 kilometer.

38 ym.fi/sv/livsmiljoprogrammet-helmi

Målen för miljöministeriets och jord- och skogsbruksministeriets gemensamma Helmi-program har ställts till 2030. Åtgärder har vidtagits sedan 2020 och enligt [uppföljningen av resultaten](#)³⁹ har man framskridit väl i de flesta åtgärderna. För verkställandet ansvarar både ministeriernas förvaltningsområden och kommuner och organisationer. För markägare är åtgärderna i livsmiljöprogrammet Helmi frivilliga och programmet har godkänts i stor utsträckning bland markägare och olika aktörer. Med programmet strävar man efter att förbättra tillståndet av livsmiljöer och förhindra försämringen av deras kvalitet i Finland. Dessutom främjar programmet aktörernas samarbete och centraliserar åtgärderna som förbättrar livsmiljöernas tillstånd så att åtgärdernas ekologiska och ekonomiska effekt kan förbättras. Programmets effekt bedöms i halvtidsutvärderingen som blir färdig i början av 2024.

Ett annat centralt program som främjar skyddet av naturtyper och arter är [METSO, handlingsprogrammet för den biologiska mångfalden i skogarna i södra Finland](#)⁴⁰, genom vilket man främjar skyddet av skogarnas mångfald i södra Finland. Målet är att stoppa förlusten av skogiga naturtyper och skogsarter och etablera en positiv utvecklingsriktning för den biologiska mångfalden före 2025. METSO-programmet är avsett för privata markägare för skydd av skogar. Miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet ansvarar för finansieringen och verkställandet av programmet via NTM-centralerna. Under 2022 skyddade man med METSO-programmet över 4 700 hektar antingen permanent eller för en period på 20 år. Utanför METSO-programmets verksamhetsområde i norra Finland skyddade man med separat finansiering (Ls2020) alternativt skogar på cirka 3 150 hektar. År 2022 upphörde kampanjen Min naturgåva som resulterade i att privata markägare skyddade sammanlagt 3 375 hektar av sina ägda naturobjekt. I Min naturgåva-kampanjen anvisade Forststyrelsen samma mängd områden för skydd från statens mark som är i ekonomibruk.

Skyddet av ekosystem har främjats genom att grunda och utvidga statsägda nationalparker. År 2022 gav Marins regering riksdagen en proposition om att utvidga Tiilikjärvi nationalpark i landskapen Norra Savolax och Kajanaland till en enhetlig skyddshelhet på över 7 220 hektar. Utvidgningen som utfördes utifrån förslaget som beretts av Rautavaara kommun sträcker sig på cirka 3 768 extra hektar statlig mark. I och med utvidgningen kan man koppla mångsidiga myrområden, naturlig och gammal granskog i Pumpulikirkko-området och den geologiskt betydande jättegrytan i Pumpulikirkko till Tiilikjärvi nationalpark. Dessutom omfattas cirka 1 300 hektar skog som tidigare varit i ekonomibruk av skyddet i och med utvidgningen. Riksdagen godkände lagen om utvidgning av Tiilikjärvi nationalpark i februari 2023. I början av 2022 trädde

39 ym.fi/helmi/tulokset

40 ym.fi/sv/metso-handlingsprogrammet-for-den-biologiska-mangfalden-i-skogarna-i-sodra-finland

den tidigare beredda och godkända lagen om inrättandet av Salla nationalpark i kraft. Nationalparken innefattar nästan 10 000 hektar statsägda mark- och vattenområden som innehåller gamla naturskogar som växer högt uppe, representativa myrar och åsar samt Aatsinginhauta sprickdal som ställvis är till och med 250 meter djup. Dalens botten och dess backmyrar har en särskild koncentration av utrotningshotade arter, särskilt mossor och tickor. Forststyrelsens Naturtjänster, som styrs av miljöministeriet, ansvarar för hanteringen och vården av nationalparkerna. Miljöministeriet ansvarar för beredningen av lagförslag för nya nationalparker och utvidgningen av nationalparker som redan grundats. Samarbetet med olika intressentgrupper och särskilt kommuner är intensivt. De har under de senaste åren aktivt berett initiativ för miljöministeriet om grundande och utvidgning av nationalparker.

I slutet av 2022 godkände riksdagen en ny naturvårdslag som är ett av de viktigaste stegen på vägen mot att trygga den biologiska mångfalden i Finland. Lagen träder i kraft i början av juni 2023 och strävar efter att på ett principiellt sätt styra det samhälleliga beslutsfattandet så att effekterna av mänsklig verksamhet stärker den biologiska mångfalden. Lagen stärker skyddet av strikt skyddade naturtyper och Naturpanelens roll som producent av vetenskaplig information som stöd för planering och beslutsfattande inom politik. Med lagen skapas en rättslig grund för frivilliga skyddsprogram som etablerar Helmi- och METSO-programmens roll. Dessutom innehåller den nya lagen ett tillägg om frivillig ekologisk kompensation som gör det möjligt att kompensera skada som mänsklig verksamhet orsakat genom att i motsvarande mängd förbättra naturtillståndet annanstans. Lagen underlättar avlägsnandet av invasiva främmande arter som är skadliga för Finlands natur från skyddsområden. Dessutom förbjuder lagen malmletning i nationalparker och naturparker och stramar åt letningens förutsättningar i statens övriga skyddsområden. Med lagen skyddas samernas rättigheter som ursprungsbefolkning eftersom den innehåller ett förbud mot att försämra samenäringarna och -kulturen. Reformen uppdaterade bestämmelserna i lagen och förbättrade dess effektivitet vad gäller främjandet av hållbar användning och skydd av den biologiska mångfalden.

Naturvårdslagen bereddades under ledning av miljöministeriet under 2022. Lagberedningen skedde i två omfattande arbetsgrupper som arbetade fram till slutet av november 2021. Den ena gruppen behandlade lagen som helhet och den andra behandlade den ekologiska kompensationen. I utvärderingen av lagens effekter utnyttjade man en vetenskaplig stödgrupp som leddes av Finska vetenskapsakademiens projekt för vetenskapsrådgivning SOFI. Till gruppen hörde tio forskare från olika branscher, från Naturresursinstitutet, SYKE och Helsingfors, Östra Finlands och Tammerfors universitet. I sitt arbete granskade forskargruppen först lagens preliminära förändringsförslag och sedan förslagen som specificerades under remissbehandlingen. Lagförslagets remissbehandling genomfördes sommaren 2021 och responsen beaktades i lagberedningen.

2.5.3 Rättvis och jämlik delning av fördelar från genetiska resurser

År 2022 slutfördes ett projekt som finansierades av miljöministeriet om utnyttjande av traditionell kunskap förknippad med samernas genetiska resurser. Avsikten är att projektets slutrapport publiceras under 2023. Med samernas traditionella kunskap förknippad med genetiska resurser avses kunskap om användningen av genetiska resurser och om färdigheter och kompetens som utvecklats och upprätthålls i samekulturen. Sådan kunskap är till exempel information om egenskaperna av växter som används för medicinering i samekulturen. Utöver kartläggning av samernas traditionella kunskap utarbetade projektet anvisningar för kunskapens rättvisa utnyttjande med samtycke från samerna. Informationen som samlats in som en del av projektet används som grund för att bilda en databas som administreras av sametinget. Avsikten är att samla in traditionell kunskap förknippad med samernas genetiska resurser i databasen. Med projektet främjades Finlands internationella skyldigheter som gäller ursprungsbefolkningarnas rättigheter. Dessutom främjade projektet tillvägagångssätt med vilka traditionell kunskap utnyttjas på ett rättvist sätt. Projektet har innefattat nära samarbete med samiska institutioner. Utöver intensivt samarbete med sametinget och skolternas byastämma har även sametingen i Norge och Sverige hörts under projektet. Miljöministeriet agerade som ordförande för projektet, och projektets styrgrupp omfattade utöver representanter för sametinget i Finland och skolternas byastämma även representanter för jord- och skogsbruksministeriet, Naturresursinstitutet och SYKE.

3 Verksamhetens fotavtryck

Med miljöministeriets fotavtryck avses verksamhetens negativa effekter på verksamhetsmiljön. I detta kapitel granskas miljöministeriets ekologiska, sociala och ekonomiska fotavtryck år 2022 samt åtgärder för att minska fotavtrycken. Vad gäller det ekologiska fotavtrycket granskar man ministeriets utsläpp, vid det sociala fotavtrycket personalfrågor och vid det ekonomiska fotavtrycket ministeriets tjänstepersoners deltagande i stora internationella förhandlingsmöten.

3.1 Ekologiskt fotavtryck

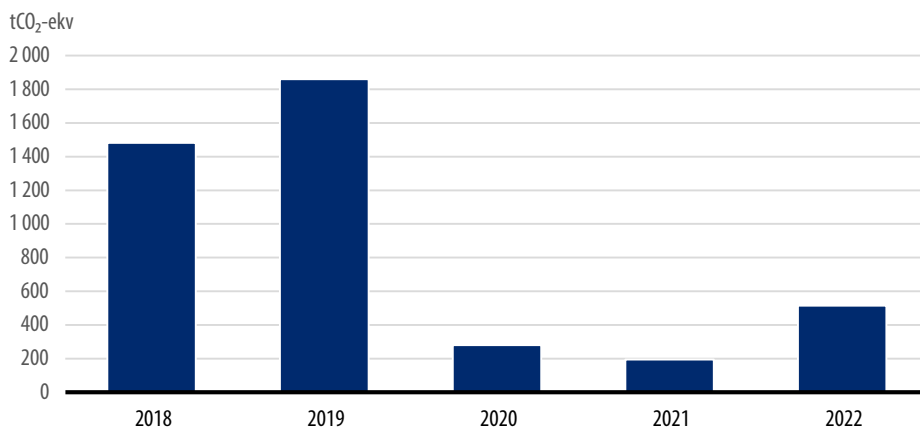
Miljöministeriets ekologiska fotavtryck har sedan 2008 följts av Ekovirasto som även planerar åtgärder för att minska fotavtrycket i fråga. Ekovirasto består av personal vid ministeriets avdelningar. År 2011 anslöt sig miljöministeriet till WWF:s Green Office-nätverk, varefter ministeriet har följt mängden resor, upphandlingar, utsläpp från fastighetsförvaltningen och papperskonsumtion med årsrapportering av verksamheten. Utöver uppföljning och rapportering av effekterna planerar och verkställer nätverket åtgärder som siktar på att minska effekterna. Ministeriets Green Office-certifikat förnyades senast år 2021.

År 2022 uppgick ministeriets totala koldioxidavtryck till 514 koldioxidekvivalentton. Mätresultatet är mycket högre än under coronaåren 2020–2021 då koldioxidavtrycket var lågt: år 2020 var koldioxidavtrycket 280 ton och år 2021 endast 194 ton. År 2022 påverkades tillväxten av det totala koldioxidavtrycket bland annat av det ökade antalet tjänsteresor både inom Finland och utomlands, den ökade vattenförbrukningen i och med att närarbetet ökade och den ökade totala mängden avfall. De två första kan förklaras med närarbetet och tjänsteresorna som åter ökade efter pandemin. Däremot påverkades tillväxten av den totala avfallsmängden av både det ökade närarbetet och miljöministeriets lokaluppdatering där den förknippade flyttstädningen ökade mängden pappersavfall i synnerhet. Utsläppen steg dock inte till nivån före pandemin, utan förblev avsevärt lägre än 2019 års 1 860 koldioxidekvivalentton. Detta kan uppskattas bero på att mängden distansarbete fortfarande var hög under 2022 och tjänsteresandet återhämtade sig långsamt.

Värmeförbrukningen minskade något från 2021. Miljöministeriet deltog i den riks-omfattande [kampanjen Snäppet svalare](#)⁴¹ under vinterperioden 2022–2023 och sänkte lokalernas temperatur till 20,5 grader. Dessutom kommunicerade ministeriet aktivt om kampanjen. Information om hur sänkningen påverkade värmeförbrukningen är inte tillgänglig förrän 2023.

Variationen i ministeriets totala koldioxidavtryck under 2018–2022 presenteras i figur 5. Det är bra att granska figurens data på ett riktigivande sätt eftersom de inte är helt jämförbara mellan olika år. En del av utsläppen har man varit tvungen att uppskatta och till exempel beräkningsmetoden för utsläppen har varierat något inom vissa delområden mellan olika år. Dessutom ska man beakta utsläppsminskningen som coronapandemin orsakat och som till största delen berodde på att distansarbete blev allt vanligare. Figuren visar endast utsläpp kopplade till ministeriets lokaler, vilket innebär att bland annat vatten eller energi som använts under distansarbetet inte är synliga i ministeriets data.

Figur 5. Miljöministeriets totala koldioxidavtryck 2018–2022. Källa: Miljöministeriets WWF Green Office-miljöledningssystem.

År 2022 planerade, genomförde och kommunicerade Ekovirasto om utsläppsuppföljningen och åtgärderna för att minska miljöministeriets koldioxidavtryck. Ministeriet måste kontinuerligt vidta åtgärder och göra medvetna ändringar i sitt verksamhets-sätt så att utsläppen inte återgår till nivån före coronapandemin. För att uppmuntra personalen att cykla sina arbetsresor ordnade Ekovirasto en underhållsdag för cyklar på

41 www.astettaalemmas.fi/sv

ministeriets innergård under vilken arbetstagarna kunde låta underhålla sina cyklar på egen bekostnad under arbetsdagen. Samtidigt underhölls två av miljöministeriets gemensamma cyklar som personalen vid ministeriet kan använda under arbetsdagen. Dessutom genomförde man under året en enkät om konsumtionsmönster bland ministeriets personal för att främja hållbara konsumtionsvanor och öka medvetenheten. I slutet av 2022 planerades ett informationstillfälle om flygresor och deras utsläpp. Syftet med tillfället som ordnades i början av 2023 var att föra diskussion om sätt hur utsläppen från flygresor och resandets ekologiska belastning kan minskas inom ramen för statens resereglemente. Dessutom föreslog och genomförde Ekovirasto en sänkning av temperaturen i ministeriets lokaler för att spara på energi.

3.2 Socialt fotavtryck

Rapportens sociala fotavtryck fokuserar på personalen. Vad gäller antalet anställda är miljöministeriet ett medelstort ministerium. I slutet av 2022 hade ministeriet 284 personer i tjänsteförhållande, varav över 70 procent är kvinnor. Av personalen är cirka 70 procent i ett varaktigt anställningsförhållande och för 30 procent är anställningsförhållandet tidsbegränsat. Antalet tidsbundna anställningsförhållanden är större än under tidigare år, vilket beror på personal som anställts på viss tid för projekt som verkställer regeringsprogrammet och på högskolepraktikanter vars antal höjdes till över 20 per år.

Utbildnings- och arbetsbakgrunderna bland miljöministeriets personal är mångsidiga, och över 80 procent av ministeriets personal har avlagt minst högre högskoleexamen. Personalen uppmuntras till kontinuerligt lärande och utveckling av den egna kompetensen via arbetsuppgifterna och statsrådets omfattande utbildningsutbud. Ministeriet stöder självständiga studier genom att bevilja avlönade lediga dagar eller finansiellt stöd för studier. Dessutom uppmuntras personalen till arbetsuppgifternas rörlighet både på nationell nivå och på EU-nivå. I miljöministeriet är distans- och närarbete likvärdiga, vilket stöder planeringen av arbetet och gör det lättare att förena arbetstiden och fritiden.

Utifrån personalenkäterna anses ministeriets styrkor vara meningsfullheten av arbetets innehåll, de egna möjligheterna att påverka och arbetsgemenskapens verksamhetskultur. Personalen motiveras av arbete som motsvarar de egna värderingarna och som upplevs vara viktigt samt av att växa i det egna arbetet. Teman som hör till ministeriets bransch har lyfts fram i politiska diskussioner både nationellt och internationellt. De sista åtgärderna enligt programmet för Marins regering ledde till en slutspurt även i miljöministeriet under 2022. Det ökade intresset för och behovet av den kompetens som är tillgänglig inom miljöministeriets förvaltningsområde har även i övrigt återspeglats i ministeriets vardag som en större arbetsmängd. Ministeriet ska hela tiden sträva efter att utvecklas och rikta

sina resurser på ett så effektivt sätt som möjligt. Den ökande arbetsmängden och arbetsbelastningen är något som påverkar personalens ork och som kan öka ministeriets sociala fotavtryck.

Ett av målen i miljöministeriets nya strategi är att vara en ansvarstagande och uppskattad arbetsplats. Detta mål kan uppnås med en lösnings- och samarbetsorienterad, öppen och smidig verksamhetskultur och med kompetent och motiverad personal som mår bra. En ram för att uppnå målen skapas genom coachande ledarskap. En kompetent personal som mår bra har en viktig roll att fylla resultatmål som ställts upp för miljöministeriet och de uppgifter som fastställts för ministeriet i lag. I organisationsförändringen som följde strategiarbetet året innan inrättade man mindre enheter i syfte att påverka personalens och chefernas ork och välbefinnande i arbetet och skapa förutsättningar för bra personalledning. Strategiarbetets följande steg var att bereda en separat personalstrategi. Beredningen inleddes inte konkret förrän i början av 2023. Personalstrategin svarar på frågan om hurdana interna åtgärder uppnåendet av strategins mål kräver och hur de begränsade resurserna kan riktas in på ett ännu mer effektivt sätt.

3.3 Ekonomiskt fotavtryck

Rapportens ekonomiska fotavtryck fokuserar på tjänsteresor eftersom de ökade i antal från coronaåren före 2022. Medierna var särskilt intresserade av resekostnaderna förknippade med klimatförhandlingarna i Sharm el-Sheikh i Egypten och naturmötet i Montreal i Kanada. Miljöministeriet följer [statens resereglemente](#)⁴² som innehåller riktlinjer för tjänsteresornas resekostnader och ersättningen av dem.

Trots att förhållandena för deltagande på distans också utvecklades på internationella arenor under coronapandemin finns det fortfarande behov av att vara på plats särskilt vid förhandlingsmöten. I större förhandlingsmöten pågår det vanligen samtidigt från morgon till kväll förhandlingar förknippade med olika delar av avtalsprocessen och därför är det viktigt att experter på och tjänstepersoner som ansvarar för respektive delområde är på plats. Utöver förhandlingar deltog tjänstepersonerna bland annat i EU:s interna koordination där EU:s förhandlingspositioner diskuteras och beslutas. I vissa processer finns det fortfarande en möjlighet efter pandemin att också delta på distans, och tack vare detta behöver alla experter inte resa till förhandlingarna. En del av experterna kan följa förhandlingarna via fjärranslutning och från Finland stödjande arbetet av de förhandlande tjänstepersoner som är på plats. Det är dock inte möjligt att delta i förhandlingarna på ett lika effektivt sätt via fjärranslutning som när man är på plats eftersom gemensam förståelse

42 urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-438-7

och förtroende mellan parterna också skapas via diskussioner i korridorerna, på luncher och utanför de officiella förhandlingsrummen. Därför är det viktigt att tillräckligt många tjänstepersoner deltar i förhandlingarna på plats så att genomförandet av Finlands och EU:s mål kan främjas på bästa möjliga sätt.

4 Status för implementeringen av hållbar utveckling och fortsatta steg

I publikationsserien för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet publicerades under början av 2023 [en utvärdering av implementeringen av Agenda2030 i Finland](#)⁴³. Enligt utvärderingen har Finland inte uppnått Agenda2030-målen och människornas välbefinnande på ett ekologiskt hållbart sätt. Implementeringen framskrider för närvarande långsamt, vilket gör det osannolikt att Finland kan uppnå målen före 2030.

Finland har tagit bra framsteg i uppnåendet av enskilda Agenda2030-mål. Till exempel kan framgången av målen 1 (ingen fattigdom), 4 (god utbildning för alla) och 6 (rent vatten och sanitet för alla) anses vara bra. Finland står dock inför utmaningar vad gäller ekologisk hållbarhet, globalt ansvar och gränsöverskridande negativa effekter. Av Agenda2030-målen verkar 12 (hållbar konsumtion och produktion), 13 (bekämpa klimatförändringarna), 14 (hav och marina resurser) och 15 (ekosystem och biologisk mångfald) vara de mest utmanande för Finland – dvs. just de mål som gäller miljöministeriets förvaltningsområde. Utvärderingen visar att åtgärder för främjande av mål för hållbar utveckling som är centrala för miljöministeriet bör ökas så att det är möjligt att uppnå ekologisk hållbarhet.

Utvärderingen identifierar omfattande deltagande och engagemang i hållbar utveckling som Finlands styrkor. Miljöministeriets verksamhet är i princip sådant som främjar hållbar utveckling. Ministeriet främjar i synnerhet mål för ekologisk hållbarhet och den byggda miljös ekologiska och sociala mål. Med verksamheten vill man säkerställa en hållbar framtid inom gränserna för jordens ekologiska bärkraft. Utöver sin egen verksamhet deltar miljöministeriet aktivt i statsförvaltningens samarbetsgrupper för hållbar utveckling, såsom det samordnande nätverket för hållbar utveckling. Dessutom har man i ministeriet satsat på att engagera intressentgrupperna i projekt och lagstiftningsreformer.

Enligt utvärderingsrapporten utgörs en av Finlands utmaningar av att som praktiska åtgärder förankra strategier som siktar på att främja ett flertal mål för hållbar utveckling. Verkställandet av Agenda2030-målen ska genomföras tväradministrativt eftersom det inte är möjligt att uppnå övergripande hållbar utveckling genom att genomföra enskilda mål. Ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet bör granskas som en ömsesidigt

---

43 urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-381-4

beroende helhet som stöder varandra. Detta arbete bör fortsättas på lång sikt över regeringsperioder. I miljöministeriet styrs arbetet för hållbar utveckling med en strategi som sträcker sig till 2035. Vad gäller hållbar utveckling granskas implementeringen av åtgärder i ansvarsrapporten. Det är utmanande att bedöma effekterna på årsnivå eftersom de mer omfattande effekterna av enskilda åtgärder ofta inte blir synliga förrän på lång sikt. Utifrån utvärderingen är det dock tydligt att Finland står inför utmaningar vad gäller uppnåendet av målen för ekologisk hållbarhet. Man bör i fortsättningen satsa mer på praktisk implementering, och implementeringen ska utföras i förvaltningsövergripande samarbete med de övriga aktörerna i statsförvaltningen och samhället. I detta arbete spelar miljöministeriet en viktig roll som expert på sitt eget förvaltningsområde och som ledare av den gröna omställningen. Med förvaltningsövergripande samarbete kan man minska isoleringen, på ett bättre sätt bedöma åtgärdernas ekologiska, sociala och ekonomiska effekter och stärka konsekvensen och effekten av de politiska åtgärderna.

5 Hur rapporten utarbetats

Ansvar för genomförandet av miljöministeriets ansvarsrapport för 2022 låg hos en grupp som bestod av experter från ministeriets samtliga avdelningar och resultatområden. Rapporten beskriver miljöministeriets ansvar och de steg som ministeriet tagit under 2022 för att uppnå målen för hållbar utveckling. Denna rapport är inte en heltäckande beskrivning av ministeriets åtgärder för att främja hållbar utveckling eller av det ekologiska, sociala och ekonomiska fotavtrycket som verksamheten orsakat, utan vissa betydande åtgärder har lyfts fram för behandling.

Ansvarsrapporten fokuserar på miljöministeriets verksamhet. Rapporten innehåller sålunda inte analys av ansvaret hos miljöministeriets underordnade administration, utan de andra aktörerna inom miljöförvaltningen rapporterar själv om sitt eget ansvar. Vid handavtrycksanalysen är det dock omöjligt att helt och hållet skilja miljöministeriets effekt från andra aktörers effekt eftersom arbetet för miljön, klimatet, naturen och den byggda miljön utförs i omfattande samarbete med andra aktörer.

Vad gäller läget för verkställandet av hållbar utveckling och rekommendationerna om vidare åtgärder utnyttjade man statsrådets [utvärdering av implementeringen av Agenda2030 i Finland](#)⁴⁴ som publicerades i februari 2023. Efter insamlingen av material och utarbetandet av textens utkast har ansvarsrapporten kommenterats av experter vid ministeriets olika avdelningar. Rapporten för 2022 godkändes av miljöministeriets tjänstemannaledningsgrupp på dess möte i mars 2023.

---

44 urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-381-4

KÄLLOR

Statusbedömning av Agenda2030-målen

Statsrådets kansli 2020. Voluntary National Review 2020 FINLAND: Report on the Implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development. [Finlands frivilliga landrapportering 2020: Rapport om verkställandet av Agenda2030-handlingsprogrammet för hållbar utveckling]. Statsrådets kanslis publikationsserie 2020:8. Statsrådets kansli, Helsingfors. På adressen: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-947-9>.
Agenda2030-bilder: United Nations Development Programme (UNDP) i Sverige. På adressen: <https://www.globalamalen.se/material/logotyper/>.

Figurer

ARA 2023. Bostadslösa 2022. ARAs redogörelse 2023:2. Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet (ARA), Lahtis. På finska på adressen: [https://www.ara.fi/fi-FI/Tietopankki/Tilastot_ja_selvitykset/Asunnottomuus/Asunnottomat_2022\(64974\)](https://www.ara.fi/fi-FI/Tietopankki/Tilastot_ja_selvitykset/Asunnottomuus/Asunnottomat_2022(64974)).
Kulovesi, Kati & Honkonen, Tuula & Ollikainen, Markku & Weaver, Sally & Seppälä, Jyri & Savolainen, Hannu & Sironen, Sanna & Soimakallio, Sampo & Järvelä, Marja & Turunen, Anni 2019. Kohti ilmastokestävää maailmaa ja Suomea – päästöjen vähentämisen perspektiivit ja toimijat. Policy Brief. Finlands klimatpanel. På adressen: <https://www.ilmastopaneeli.fi/aineistot-ja-raportit/>.
Laamanen, Marja & Suomela, Janne & Ekebom, Jan & Korpinen, Samuli & Paavilainen, Pekka & Lahtinen, Titta & Nieminen, Satu & Hernberg, Anna 2021. Åtgärdsprogram för Finlands havsförvaltningsplan 2022–2027. Miljöministeriets publikationer 2021:31. Miljöministeriet, Helsingfors. På adressen: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-202-0>.
Siljander, Riikka & Cederlöf, Magnus & Skoglund, Kai 2022. Klimatårsberättelse 2022. Miljöministeriets publikationer 2022:26. Miljöministeriet, Helsingfors. På adressen: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-199-3>. Figurens data: Statistikcentralen.

Övriga källor och länkar

Circwaste: PlastLIFE främjar en hållbar cirkulär ekonomi för plast. På adressen: <https://www.materiaalitkiertoon.fi/sv-FI/PlastLIFE>.
Finansministeriet 2022. Statens resereglemente 2022. Finansministeriets publikationer 2022:46. Finansministeriet, Helsingfors. På adressen: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-438-7>.
Finlands miljöcentral (SYKE): Uppföljning av den nationella avfallsplanen. På finska på adressen: <https://www.ymparisto.fi/fi/kestava-kierto-ja-biotalous/kierratys-jatteet-ja-jatehuolto/valtakunnallisen-jatesuunnitelman-seuranta>.

- Finlands miljöcentral (SYKE): Vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelma. På finska på adressen: <https://www.ymparisto.fi/velmu>.
- Forststyrelsen: Biodiversea LIFE-IP – för havsnaturen. På adressen: <https://www.metsa.fi/sv/projekt/biodiversea-sve/>.
- Haila, Katri & Salminen, Vesa & Roiha, Ulla & Uitto, Heidi & Vikstedt, Elina & Vinnari, Eija & Vakkuri, Jarmo & Oreschnikoff, Aleksis & Uusikylä, Petri 2023. Utvärdering av implementering av Agenda 2030 i Finland. Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2023:8. Statsrådets kansli, Helsingfors. På finska på adressen: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-381-4>.
- HELCOM: Baltic Sea Action Plan. På adressen: <https://helcom.fi/baltic-sea-action-plan/>.
- Jord- och skogsbruksministeriet: Markanvändningssektorns klimatplan. På adressen: <https://mmm.fi/sv/projekt2?tunnus=MMM014:00/2021>.
- Jord- och skogsbruksministeriet: Nationell reform av vattentjänster.
På adressen: <https://mmm.fi/sv/vattentjanstreform>.
- Kaariaho, Tuomas & Pirtonen, Heidi 2022. Kiertotalous edistyy Suomessa hitaasti – merkittävimmät askeleet kohti asetettuja tavoitteita ovat ottamatta. Statistikcentralens artiklar 20.12.2022. På adressen: <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2022/kiertotalous-edistyy-suomessa-hitaasti-merkittavimmat-askeleet-kohti-asetettuja-tavoitteita-ovat-viela-ottamatta/>.
- Kommunförbundet: Nya modeller för stadsregionsplanering – kamratstöd och bra praxis. På finska på adressen: <https://www.kuntaliitto.fi/yhdyskunnat-ja-ymparisto/kaupunkiseutusunnittelun-uudet-mallit-vertaistuki-ja-hyvät-kaytannot>.
- Kommunförbundet: USO - Nya generationens organisation och ledarskap.
På adressen: <https://www.kommunforbundet.fi/ledarskap-och-utveckling/uso-nya-generationens-organisation-och-ledarskap>.
- Miljöministeriet 2022. Från återvinning till cirkulär ekonomi : Riksomfattande avfallsplan fram till 2027. Miljöministeriets publikationer 2022:14. Miljöministeriet, Helsingfors.
På adressen: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-270-9>.
- Miljöministeriet: Arbetsgruppen som bereder den klimatpolitiska planen på medellång sikt.
På finska på adressen: <https://ym.fi/sv/projekt?tunnus=YM049:00/2020>.
- Miljöministeriet: Avfallslagen och -förordningarna – vad ändras och vad ska jag göra?
På adressen: <https://ym.fi/sv/avfall/avfallslag>.
- Miljöministeriet: Finlands färdplan för plast. På adressen: <https://ym.fi/sv/finlands-fardplan-for-plast>.
- Miljöministeriet: Förortsprogrammet. På finska på adressen: <https://ym.fi/lahioiden-kehittaminen>.
- Miljöministeriet: Green deal för cirkulär ekonomi.
På adressen: <https://ym.fi/sv/green-deal-for-cirkular-ekonomi>.
- Miljöministeriet: Helmi-programmets resultat. På finska på adressen: <https://ym.fi/helmi/tulokset>.
- Miljöministeriet: Hållbar stad. På adressen: <https://kestavakaupunki.fi/sv/framsida>.

- Miljöministeriet: Klimatlagstiftningen. På adressen: <https://ym.fi/sv/klimatlagstiftningen>.
- Miljöministeriet: Koncernstrategin för miljöministeriets förvaltningsområde. På finska på adressen: <https://ym.fi/ymparistoministerion-hallinnonalan-konsernistrategia>.
- Miljöministeriet: Livsmiljöprogrammet Helmi. På adressen: <https://ym.fi/sv/livsmiljoprogrammet-helmi>.
- Miljöministeriet: METSO – handlingsprogrammet för den biologiska mångfalden i skogarna i södra Finland. På adressen: <https://ym.fi/sv/metso-handlingsprogrammet-for-den-biologiska-mangfalden-i-skogarna-i-sodra-finland>.
- Miljöministeriet: Programmet för främjande av återvinningen av näringsämnen och förbättring av Skärgårdshavets tillstånd. På adressen: <https://ym.fi/sv/programmet-for-framjande-av-atervinningen-av-naringsamnen-och-forbattring-av-skargardshavets-tillstand>.
- Miljöministeriet: Programmet för halvering av bostadslösheten. På finska på adressen: <https://ym.fi/sv/projekt?tunnus=YM001:00/2020>.
- Miljöministeriet: Programmet Kommunernas klimatlösningar.
På adressen: <https://ym.fi/sv/programmet-kommunernas-klimatlosningar>.
- Miljöministeriet: Strategi och målsättningar : En bättre miljö för kommande generationer.
På adressen: <https://ym.fi/sv/strategi-och-malsattningar>.
- Miljöministeriet: Strategiskt program för främjande av cirkulär ekonomi.
På adressen: <https://ym.fi/sv/programmet-for-framjande-av-cirkular-ekonomi>.
- Miljöministeriet: Utvecklingsbilden av områdesanvändningen.
På adressen: <https://ym.fi/sv/utvecklingsbilden-av-omradesanvandningen>.
- Miljöministeriet: Vattens tur – programmet för effektiverat vattenskydd.
På adressen: <https://ym.fi/sv/vattnenstur>.
- Miljöministeriet: Äldres boende. På adressen: <https://ym.fi/sv/aldres-boende>.
- Motiva: Livsmedelsbranschens åtagande för materialeffektivitet.
På finska på adressen: https://www.motiva.fi/ratkaisut/materiaalitehokkuus/materiaalitehokkuuden_sitoumukset/elintarvikealan_sitoumus.
- Naturresursinstitutet (Luke): Finlands nationella färdplan för matsvinn.
På finska på adressen: <https://ruokahavikkitiekartta.fi/>.
- Närings-, trafik- och miljöcentralen: Skärgårdshavets hot spot-vägartprojekt.
På adressen: <https://www.ely-keskus.fi/web/saaristomeren-hot-spot-tiekarttanhanke/maatalouden-tiekartta>.
- Siljander, Riikka & Cederlöf, Magnus & Skoglund, Kai 2022. Klimatårsberättelse 2022. Miljöministeriets publikationer 2022:26. Miljöministeriet, Helsingfors.
På adressen: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-199-3>.
- Snäppet svalare. På adressen: <https://www.astettalemmas.fi/sv>.
- SPIRIT programme: SPIRIT – Driving the Sustainable Plastics Industry Transformation.
På adressen: <https://www.spiritprogramme.com/>.
- Statskontoret: Ansvarsrapportering i statsförvaltningen. På adressen: <https://www.valtioonkonttori.fi/sv/foreskrifter-och-instruktioner/ansvarsrapportering-i-statsforvaltningen/>.

Statsrådets kansli: Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling.

På adressen: <https://kestavakehitys.fi/sv/agenda20301>.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet

ISBN: 978-952-361-573-1 PDF
ISSN: 2490-1024 PDF

Alexandersgatan 7, Helsingfors | PB 35, FI-00023 Statsrådet | ym.fi